

MILLIY ARMIYAMIZ YANGI O'ZBEKISTONNING MUSTAHKAM QALQONIDIR!

VATANPARVAR

KASBIY FAOLIYATNI
DAVOM ETTIRISHDA
QIMMATLI MANBA
4-5

● Gazeta 199

ga boshlagan ● 2023-yil 17-noyabr, №46 (3056)

www.my-vatanparvar.uz

nt@umail.uz

facebook.com/mudofaavazirligi

parvar_uz

instagram.com/mudofaavazirligi

zirligi

youtube.com/c/uzarmiya

RIFIY, HARBIY-VATANPARVARLIK GAZETASI

**BAYROG'IMIZ —
FAXRIMIZ,
G'URURIMIZ!**

www.my-vatanparvar.uz

JANGOVAR HARAKATLARGA

Er yigit uchun yurt tinchligi va osoyishtaligini himoya qilish muqaddas burchdir. Mudofaa vazirligi tomonidan zaxiradagi harbiy xizmatga majbur fuqarolar bilan o'tkazilgan yig'inda ham bu o'zining amaliy ifodasini topdi.

Bir necha kun davomida Markaziy harbiy okrugning dala-o'quv maydonlarida zaxiradagi harbiy xizmatga majbur fuqarolar bilan jangovar o'q otish va taktik o'quvlarni o'z ichiga olgan yig'in o'tkazildi. O'quv signali berilishi bilan qo'shinlar va boshqaruv organlari jangovar shaylikning yuqori darajalariga keltirildi hamda ular doimiy joylashgan hududdan jangovar mashg'ulotlar o'tkazish hududi tomon marshni amalga oshirdi.

YAQINLASHTIRILGAN MASHG'ULOT

Dastavval yig'in ishtirokchilari yakka tartibda tayyorgarlik mashqlarini bajardi. Ularning birgalikdagi uyg'un harakatlarini tashkil qilish maqsadida o'q otish, maxsus-taktik tayyorgarlik, jangovar mashinalarni boshqarish, ommaviy qirg'in qurollaridan himoyalash hamda taktik, tibbiy tayyorgarlik bo'yicha mashg'ulotlar tashkil etildi. Mazkur mashg'ulotlar guruh, vzvod va batalyon tarkibida o'tkazildi. O'quv mashg'ulotlari yig'in ishtirokchilarining barcha turdagi qurollardan amaliy o'q otish mashqlarini o'z ichiga olgan batalyon taktik o'quvi bilan yakuniga yetdi.

Jangovar harakatlarga yaqinlashtirilgan mashg'ulotlarda bo'linmalarining tayyorgarlik jihatlari va o'zaro uyg'unlikdagi harakatlari namoyish etildi.

Bu orqali berilgan vazifalar to'liq bajarilishi ta'minlandi.

Shuningdek, o'quv-mashqlar davomida zaxiradagi harbiy xizmatga majbur fuqarolarning axloqiy-ruhiy tayyorgarligi va jangovar ruhini oshirishga qaratilgan madaniy-ma'rifiy va ommaviy sport tadbirlarini tashkillashtirishga alohida e'tibor qaratildi.

Yig'in yakunida bo'lib o'tgan tantanali tadbirda o'zlarining ishonchli harakatlari bilan har lahzada Vatan himoyasi uchun doim shay bo'lgan yig'in ishtirokchilariga esdalik sovg'alar va navbatdagi harbiy unvonlar topshirildi.

Katta leytenant Islomjon QO'CHQOROV

KASBIY FAOLIYATNI DAVOM ETTIRISHDA

Chirchiq umumqo'shin dala-o'quv maydonida respublika va mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari, xo'jalik birlashmalari hamda boshqa tashkilot rahbarlari uchun safarbarlik yig'ini o'tkazildi. Deyarli bir hafta davomida davlat boshqaruvi organlari rahbarlari jahon va mintaqadagi harbiy-siyosiy vaziyat bo'yicha tahliliy ma'lumotlar, Qurolli Kuchlarni rivojlantirishda harbiy-ma'muriy sektorlarning faoliyati va ahamiyati bilan tanishtirilib, harbiy aloqa, birinchi tibbiy yordam ko'rsatish, harbiy-texnik sport bellashuvlari hamda harbiy qurollardan foydalanish tayyorgarligidan o'tdi. Shuningdek, yig'in davomida ishtirokchilarga jangovar va zirhli texnikalarning boshqarilishi, ekipajlar joylashuvi, ulardagi qurol va qurilmalarni ishlatish haqida batafsil tushunchalar berildi.

Voleybol, minifutbol, stol tennisi, tosh ko'tarish, turnikda tortilish, pichoq uloqtirish maydonlarida, AK-74 avtomati va Makarov to'pponchasidan otish nuqtalarida esa har bir qatnashchi o'z imkoniyatlarini namoyish qilish orqali raqibiga qarshi murosasiz bahs olib bordi. Har kuni ertalabki badantarbiya mashg'ulotlaridan so'ng bunday do'stona sport bellashuvlari, jangovar qurollardan otish musobaqalarining o'tkazilishi safarbarlik yig'inining harbiy-vatanparvarlik ruhida o'tishini ta'minladi. Bir necha kun milliy armiya hayoti bilan yashagan davlat boshqaruvi organlari rahbarlari mamlakatimiz mudofaa qudratini o'z tanalarida his etish imkoniyatiga ega bo'lishdi. Qisqa qilib aytganda, ular o'z xizmat faoliyatini harbiy xizmatchilarga xos kun tartibi, harbiylar yotoqxonasi va oshxonasi, o'quv nuqtalaridagi mashg'ulotlarga almashtirishdi.

Safarbarlik yig'ini yakunida ishtirokchilar Mudofaa vazirligi Markaziy harbiy klinik hospitali va Qurolli Kuchlar Harbiy tibbiyot akademiyasi faoliyati bilan yaqindan tanishdilar. U yerda mudofaa vaziri o'rinbosari general-mayor Hamdam Qarshiyev davlat boshqaruvi organlari rahbarlarining dala-o'quv maydonidagi taassurotlari bilan qiziqdi va bu kabi hamkorliklar davlatimiz qudratini yanada oshirishini ta'kidlab o'tdi.

Shundan so'ng Qurolli Kuchlar akademiyasida safarbarlik yig'ini qatnashchilariga yig'inni to'liq o'taganlik bo'yicha sertifikat, eng faol qatnashchilarga esa Mudofaa vazirligining faxriy yorliq hamda musobaqalarda g'olib bo'lgan jamoalarga kuboklar tantanali ravishda topshirildi. Taqdirlash marosimida qatnashgan O'zbekiston mudofaa vazirining birinchi o'rinbosari –

QIMMATLI MANBA

Qurolli Kuchlar Bosh shtabi boshlig'i general-mayor Shuxrat Xalmuxamedov respublika va mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari, xo'jalik birlashmalari hamda boshqa tashkilot rahbarlari mamlakatimiz rivojidagi ishonchli jamoa ekanligiga alohida e'tibor qaratib, ularning kelgusidagi ishlariga muvaffaqiyat tilab qoldi.

Farhod NURMUHAMMEDOV, "O'zcharmsanoat" uyushmasi raisi o'rinbosari: – Vatanimiz tinchligini qo'riqlayotgan harbiy xizmatchilarning mashaqqatli va mas'uliyatli vazifasini qisman bo'lsa-da, o'z tanamizda his qildik. Shuning uchun mana shu yig'inda qatnashgan deyarli barcha o'g'lini harbiy kasbga yo'naltirishni reja qilgan bo'lsa, ajab emas. Men shu bugundan boshlab, uchta o'g'limdan bittasiga ona yurt himoyasi yo'lida xizmat qiladigan sharafli kasb egasi bo'lishi uchun imkoniyat yaratib berishni niyat qildim.

Mehroj USMONOV, "O'zkiyosanoat" AJ xodimi: – Ushbu yig'inda qatnashishimni aytishganda, to'g'risi bolalarcha quvonib ketdim. Tibbiy-ko'rikdan o'tib, egnimga harbiy libos kiyguningma qadar ortga qaytarishmasdim deya xavotirlandim ham. Yig'inning birinchi kunidanoq milliy armiyamiz haqida ko'p taassurotlarga ega bo'ldim. O'qotar qurollardan otish imkoniyati berilganda boshqaruv organi vakillari uchun bunday yig'inlar bejiz tashkil etilmaganligini anglab yetdim.

Umid PAZILXANOV, Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi davlat asllik darajasi nazorati inspeksiyasi boshlig'i o'rinbosari:

– Besh kunlik yig'in ko'z yumib ochguncha o'tib ketadi, deb o'ylamagandim. Shunga qaramay, harbiy hayot mas'uliyatiga ko'nikib, boshqa soha vakillari bilan amaliy tajribalar almashish imkoniyatiga ega bo'ldim. Olingan tajribalar kasb faoliyatimni davom ettirishda qimmatli manba bo'lib qolishiga ishonchim komil. Eng muhimi, mamlakatimiz mudofaa siyosati haqida kerakli ma'lumotlarga ega bo'ldim.

Mirzaboy UTENIYAZOV, O'zbekiston Respublikasi Narkotik moddalarni nazorat qilish milliy axborot tahlil markazi bo'lim boshlig'i:

– Qaniydi tashkilotchilar yig'in muddatini yana bir haftaga uzaytirishsa edi. Endigina o'zimni harbiy xizmatchilardek his qila boshlagandim. To'g'ri, o'zimning ish faoliyatim ham harbiy sohaga bevosita aloqador. Lekin kundalik xizmat faoliyatim har doim dala-o'quv maydonidagi bunday mashg'ulotlardan iborat emas. Ko'pchilik qatorida o'z xohishim bilan yig'inda qatnashish istagida bu yerga kelganimga afsuslanmayman. Chunki bir umrga esdan chiqmaydigan taassurotlarga ega bo'ldim.

Hasanboy TOLIBJONOV, "O'zbekgidroenergiya" AJ iqtisodiy tahlil, moliya rejalashtirish boshqarmasi boshlig'i:

– Chirchiqdan poytaxtga qaytish chog'ida hamma bir-biriga bildirmasdan ortga umid bilan qarab qo'ygan holatdan qattiq ta'sirlandim. Chunki o'tgan besh kun biz uchun naqadar qadrli bo'lib qolganligini so'z bilan ifodalash qiyin. Tadbir yakunida general-mayor Shuxrat Xalmuxamedov tantanali marosimda sertifikatlarni topshirganda, egnimdagi harbiy libosdan qanchalik faxrlanganimni tasvirlab bera olmayman.

BILIM OSHDI, TAJRIBA ORTDI

Shimoli-g'arbiy harbiy okrug harbiy xizmatchilari tog'li hududlarda harakatlanish, yashab qolish, qoyalarga chiqish va tushish, to'siqlarni yengish, arqon yordamida bir qoyadan ikkinchisiga o'tish kabi mashqlarni bajarib, amaliy mashg'ulotlarda ishtirok etdi.

Ma'lumki, amaliy mashg'ulotlarning samaradorligi mustahkam nazariy bilim va tinimsiz izlanishlarga bog'liq bo'ladi. Shimoldagi o'g'lonlar ham ana shu qoidalarga amal qilib, ko'nikmalarini mustahkamlashda davom etmoqda. Ular kun-u tun bilimlarini oshirib, tajriba orttirmoqda. Bu galgi mashg'ulotning shunisi ahamiyatliki, azamatlar qoyaga ko'tarilish va tushish, arqonga osilgan holda sun'iy va tabiiy to'siqlarni yengish, xullas tog'li sharoitda tezkor harakatlanish imkoniga ega bo'lish uchun osondan murakkablashgan mashqlarni ado etishdi.

Aslini olganda harbiy xizmatchilarning bu kabi mashg'ulotlarda faol ishtirok etishida

harbiy qismda yaratilgan o'quv joylari muhim ahamiyat kasb etyapti. Bu joyda yurt himoyachilari tog' anjom-aslahalari imkoniyatlaridan to'liq foydalanib, dastlabki kasb sirlarini o'rganyapti. Malakali yo'riqchilar harbiy xizmatchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirish, vazifalarni tezkor bajarishda e'tibor qaratish lozim bo'lgan jihatlarni chuqur o'qitmoqda.

Nazariy jihatdan ko'rib chiqilgan va mustahkamlangan bilim hamda ko'nikmalar Qoraqalpog'istonning Qorator tog' tizmalarida amaliy tarzda sinovdan o'tkazildi. Harbiy xizmatchilar osmono'par qoyalar va qir-u adirlarda arqonda tugun hosil qilish, ishonchli tayanch joyini belgilash, qoyaga

ko'tarilish va tushish jarayonlarida qo'l-oyoqlarga kuchni to'g'ri yo'naltirish kabi jihatlarga ahamiyat qaratishdi.

Ta'kidlash joizki, har bir o'quv joyida bajarilgan mashqlar bir-birini takrorlamadi. Xususan, qariyb 100 metrni tashkil etgan qoyalar orasidagi masofani arqon yordamida bosib o'tish uchun ishtirokchilarning ham jismoniy imkoniyati, ham ruhiy tayyorgarligi mustahkam bo'lishi kerak. Yigitlar bu mashg'ulotda kuchli ekanliklarini namoyon eta olishdi.

Tog' tayyorgarligi harbiy xizmatchilar uchun qanday bo'linmada xizmat olib bormasin, kerakli va muhim mashg'ulot hisoblanadi. Shundan kelib chiqib, ularga tog'da harakatlanishning muhim sirlari, e'tibor qaratish kerak

bo'lgan jihatlarda qadam-baqadam o'rgatiladi va o'qitiladi. Bu esa cho'l va tog'li, issiq hamda sovuq havo xullas, murakkab vaziyatlarda ham azamatlarga qiynalmay harakatlanish, o'z vazifasini samarali ado etish imkonini beradi. To'g'ri qaror qabul qilishda hamda samarali sanaladi, bunday o'quvlar.

Xullas, yo'lda uchragan har qanday to'siq va qiyinchiliklarga bardoshli shimol qalqonlari tog' tayyorgarligi mashg'ulotlarida har tomonlama toblanmoqda.

**Kichik serjant
Abdullajon UMARALIYEV,
Shimoli-g'arbiy harbiy okrug
matbuot xizmati**

Chirchiq oliy tank qo'mondonlik-muhandislik bilim yurti 1918-yil 16-noyabrda tashkil topgan.

BILIM YURTI 105 YOSHDA

Bilim yurtida 8 ta ixtisoslik bo'yicha ofitser kadrlarni tayyorlash yo'lga qo'yilgan:

- maxsus operatsiya kuchlari;
- havo-desant qo'shinlari;
- artilleriya;
- tank qo'shinlari;
- avtomobil bo'linmalari;
- raketa-artilleriya qurollari va o'q-dorilari;
- tank qo'shinlari (*muhandis*);
- zenit-raketa qo'shinlari.

Bugun jahon hamjamiyati tomonidan global ekologik muammolarga qarshi kurashish va barqaror rivojlanishga erishish yo'lida izchil chora-tadbirlar amalga oshirib kelinmoqda. Afsuski, chegara bilmaz, hudud tanlamas ekologik muammolar mintaqamizni ham chetlab o'tmayapti. Shu bois so'nggi yillarda jamiyatimizda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar jarayonida tabiiy muvozanatni ta'minlashga alohida e'tibor qaratilib, ekologiya sohasidagi ishlarni tashkil etish borasida huquqiy va tashkiliy asoslar zamon talabidan kelib chiqib takomillashtirildi.

Oxirgi yillarda bu yo'nalishda Prezidentimizning 20 ga yaqin farmon va qarorlari, davlat dasturlari, strategiyalar qabul qilindi. Sohada ishlarni tashkil etishning moliyaviy manbalari aniq belgilab berildi.

BARCHANI BIRLASHTIRAYOTGAN “YASHIL MAKON”

Shu kabi maqsadlar yo'lida Toshkent viloyati Zangiota tumanida joylashgan harbiy qism qo'mondonligi tomonidan harbiy qismga qarashli hududlar va harbiy shaharcha hududlariga belgilangan reja asosida hafta davomida jami 800 donaga yaqin mevali va manzarali ko'chat ekish tadbirlari bo'lib o'tdi. Loyiha doirasida yo'l va ariq bo'ylarini tozalash, bo'sh turgan joylarni ko'kalamzorlashtirish, yangi bog'lar yaratish hamda yashil hududlarni kengaytirish ishlari ham jadallik bilan olib borilmoqda.

Shuningdek, Mudofaa vazirligi markaziy apparati harbiy xizmatchilari Toshkent viloyatida joylashgan Qiziltog' aholi yashash punkting vazirligi uchun ajratilgan hududiga ko'chat ekish ishlari ham allaqachon boshlab yuborildi. Ob-havo sharoiti va mahalliy hudud iqlimidan kelib chiqib, ko'p suv talab etmaydigan va tez unadigan minglab ko'chatlar yerga o'tqazildi. Ta'kidlash kerakki, ekilgan har bir ko'chat nazorat ostida bo'lib, ularning barchasi tomchilab sug'orish texnologiyasi ostida suv bilan ta'minlanadi.

Bundan tashqari, Havo hujumidan mudofaa qo'shinlari va Harbiy havo kuchlari

qo'mondonligi tomonidan Toshkent viloyati Qibray tumanida joylashgan harbiy qism hududida ham ko'chatlar ekildi.

Shu kabi maqsadlar yo'lida Havo hujumidan mudofaa qo'shinlari va Harbiy havo kuchlari qo'mondonligi tomonidan Toshkent viloyati Qibray tumanida joylashgan harbiy qism hududiga ham ko'chatlar ekildi.

Shuningdek, Mudofaa vazirligi sport markazi sportchilari ham markazga tegishli hududlardagi yo'l va ariq bo'ylari, bo'sh turgan joylarni ko'kalamzorlashtirish, yangi bog'lar yaratish hamda yashil hududlarni kengaytirish ishlarni olib borishdi. Xususan, “Yashil makon” umummilliy loyihasi doirasida kapitan Ruslan Nurudinov, kichik serjantlar Niyaz Pulatov, Ulug'bek Rashitov, Malika Hakimova kabi nomdor sportchilar va yosh sportchilar tomonidan 120 dan ortiq mevali va manzarali daraxt ko'chati ekildi.

Eng asosiysi, bu loyiha butun respublikamiz bo'yicha ommalashdi va o'zida minglab ko'ngillilarni jamlay oldi.

Kapitan Bobur ELMURODOV

Toshkent viloyati Qibray tumanidagi 30-umumta'lim maktabida "Rahbar va yoshlar" uchrashuvi bo'lib o'tdi. Unda Havо hujumidan mudofaa qo'shinlari va Harbiy havо kuchlari qo'mondoni o'rinbosari polkovnik Davron Usmonov muddatli harbiy xizmatchilar hamda o'quvchi-yoshlar bilan muloqot qildi.

Dastlab tadbirni ochib bergan maktab direktori Nargiza Qobilova mazkur ta'lim maskanining shonli tarixi, buguni, o'quvchilarning shu kungacha erishgan va erishayotgan yutuqlari haqida so'zlar ekan, albatta, bu muvaffaqiyatlar zamirida yurtimizda hukm surayotgan tinch va osuda hayotning bemisl hissasi hamda shunday bebaho ne'matni asrab-avaylab kelayotgan harbiy xizmatchilarning zahmatli mehnati borligini e'tirof etdi.

Tadbirning muhim qismi polkovnik Davron Usmonov bilan bo'lgan suhbat o'ziga xos taassurotlarga boy bo'ldi, desak yanglishmaymiz.

Qadrli mehmon o'quvchilarga o'zining harbiy kasb bilan uyg'un hayoti, xizmat faoliyati haqida so'zlab berdi. Uning milliy armiyamizda amalga oshirilayotgan islohotlar, oliy harbiy ta'lim muassasalari, u yerga o'qishga kirish tartibi, harbiy xizmatchilarga davlatimiz tomonidan berilayotgan e'tibor va g'amxo'rlik, harbiy kasb nufuzi

TAASSUROTLARGA BOY KUN

borasida bildirgan fikr-mulohazalari ham o'quvchilarni befarq qoldirmadi.

Samimiy savol-javobga boy o'tgan muloqot ko'pchilik yoshlarning qalbida yangi orzularga eshik ochgan bo'lsa, yana ko'pchilik yoshlardagi ezgu maqsadni yanada mustahkamlagani bilan qimmatli bo'ldi.

Tadbir davomida faol o'quvchi-yoshlarga "O'zbekiston armiyasi" jurnalining tarqatilishi ularning harbiy soha haqidagi bilimlarini yanada oshirishga ko'maklashishi, shubhasiz.

San'atkorlar ijro etgan harbiy-vatanparvarlik ruhidagi kuy-qo'shiqlar kechaga fayz bag'ishladi.

Podpolkovnik
Gulnora HOJIMURODOVA

E'TIBOR, IMTIYOZ VA IMKONIYATLAR

Bugungi kunda mamlakatimiz bo'ylab "Yangi O'zbekiston yoshlari, birlashaylik!" shiori ostida o'tkazilayotgan "Qo'mondon va yoshlar" hamda "Rahbar va yoshlar" uchrashuvi ko'tarinki ruhda o'tkazib kelinmoqda. Xususan, Markaziy harbiy orkug qo'shinlari qo'mondonligi tomonidan navbatdagi uchrashuv Samarqand viloyatining olis hududlaridan biri bo'lgan Nurobod tumanida o'tkazildi.

Harbiy okrug qo'shinlari qo'mondonining birinchi o'rinbosari – shtab boshlig'i polkovnik Qahramon Ochilov hamda Nurobod tumani hokimining yoshlar siyosati, ijtimoiy rivojlantirish va ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha o'rinbosari Sirojiddin Xo'jamiyrov bilan samimiy va ko'tarinki kayfiyatda o'tgan uchrashuv yoshlarning davlatimiz rahbari tomonidan yoshlarga berilayotgan e'tibor, imtiyoz va imkoniyatlardan keng foydalanishi va milliy armiyamiz saflarida xizmat qilish istaklarini yanada oshirishga qaratilgani bilan ahamiyatli bo'ldi.

Dastlab yoshlarga harbiy orkug qo'shinlari qo'mondonligi tomonidan Qurolli Kuchlarimiz saflarida xizmat qilish va oliy harbiy ta'lim muassasalarida tahsil olish to'g'risida ma'lumotlar berildi. Tadbir yoshlarning sharaflari kasb egasi bo'lish, Vatanga sadoqat va fidoyilik bilan xizmat qilish kabi hisslarni uyg'otdi.

Shuningdek, yoshlarning harbiy va turli sohadagi qiziqishlariga oid savol hamda

murojaatlari atroflicha o'rganib chiqildi va tegishli mutaxassislar tomonidan tushunchalar berib o'tildi.

Uchrashuv davomida tumanning eng faol yoshlari, ya'ni "Vatan tayanchi" bolalar va o'smirlar harbiy-vatanparvarlik harakatiga a'zo bo'lgan 100 nafar yoshga ko'krak nishonlari hamda yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda munosib hissa qo'shgan bir guruh chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani o'qituvchilariga okrug qo'mondonligining tashakkurnomasi va esdalik sovg'alari topshirildi.

Uchrashuvdan so'ng tuman yoshlari uchun harbiy-vatanparvarlik tadbiri tashkil etildi. Unda Samarqand garnizonidagi harbiy qism harbiy xizmatchilari tomonidan qo'l jangi, faxriy qorovulning saf chiqishlari, harbiy texnika va qurol-aslahalar ko'rgazmasi namoyish etilib, harbiy orkestr jamoalarining ona Vatanni tarannum etuvchi kuy-qo'shiqlari tadbirga o'zgacha shukuh bag'ishladi.

Markaziy harbiy okrug
matbuot xizmati

BOYSUNNING BAHODIR O'G'LONI

– Yo'q, men maktabga birinchi bo'lib borishim kerak. Shuning uchun hammadan yaxshi o'qiyapman. Nonushta qilib olsam bo'lgani.

– Tavba, akalaringni maktabga uyg'otolmay halak bo'lardim. Sen boshqacha chiqding-da.

Har kuni erta uyg'onasan...

Ana, sho'x-shaddod Mashrabjon maktabdan bir to'p o'rtoqlari bilan qaytib keldi.

– Onajon, issiq non yopdingizmi? Hammamizning qornimiz och, non bering.

– Hozir... hozir, bolam, – bu holga ko'nikib ketgan Himmat opa barkashdek nonni ushatib, bolakaylarga tarqatishga tushdi...

Mana, u o'smir yoshda. Doim orqasi to'la o'rtoq. Maktabdan kela solib, sumkasini qo'ydi-da, tandirga somsa yopayotgan onasining oldiga shoshildi.

– Onajon, qachon pishadi somsalar?

– Kutib tursang, hozir pishadi, – xayoli do'stlarida bo'lgan betoqat o'g'lining dardini tushungan ona, ko'cha darvozasidan birin-ketin bosh chiqarib turgan o'rtoqlari tomon jilmayib qo'ydi.

– Hech kim somsani sizchalik shirin pishira olmaydi, mehribonim, – Mashrabjon onasiga xushomad qilish asnosida, savatga uzib tashlayotgan somsalarni ko'chaga tashiy boshladi. – Bobur bilan SHERALIGA olib bordim, endi Nurali bilan o'zimga.

– Hoy, qo'ling kuyib qoladi, hovlidagi so'rida o'tirib, yesalaring bo'lmaydimi? – qaynoq somsalarni u qo'lidan bu qo'lga olib “kuf-kuf”lab ketayotgan o'g'lining orqasidan gapirgancha qoldi Himmat opa. – Tavba, bu bola kimga o'xshadi-ya, o'rtoqlarisiz tomog'idan ovqat o'tmaydi...

Mashrabjon umumta'lim maktabini tamomlash arafasida. Maqsadi – harbiy xizmatchi bo'lish.

– Toshkentdagi harbiy bilim yurtiga hujjat topshirmoqchiman, – ota-onasiga yuzlandi u. – Sizlar rozi bo'lgansiz, sportdan yaxshi tayyorgarlik ko'rganman, imtihonlardan albatta o'taman. Bugun o'q tuman mudofaa bo'limiga borib uchrashaman.

– Mayli, omadingni bersin, bolam! – duo qildi Hurrat aka.

Afsuski, o'shanda o't-olov yigitga bilim yurtiga kirish nasib etmadi. Kutilmaganda, oyog'i lat yeb, jismoniy tayyorgarlikdan o'ta olmadi. Ammo u ortga chekinmadi. Bir yigitga yetmish hunar oz, deganlaridek, Boysun tumanidagi Qishloq xo'jaligi kollejiga o'qishga kirdi. Kollejni tugatgach, muddatli harbiy xizmatga

otlandi. Xizmatdan so'ng kontrakt asosida posbonlik burchini davom ettirdi...

– Mashrabjon bolaligida rosa sho'x bo'lgan, – dilbandining unutilmas xotiralarini biz bilan bo'lishadi Himmat opa. – To'rt-besh yoshlarida faqat harbiylarga xos o'yinchoqlar o'ynardi. Miltiq, tank, pistolet, askar kabi o'yinchoqlar oldirardi. Ofitser bo'lishni niyat qilgandi, bolam.

Askarlik xizmatini Toshkentda o'tadi. Termizdagi harbiy qismga kontrakt asosida oddiy askar bo'lib xizmatga kirdi. Har hafta uyga kelardi. U juda ozoda, harbiy libosiga e'tiborli edi. “Qora shoh” degan atirni yaxshi ko'rib, doim o'shani sepib yurardi. Mashrabjonning uyga kelganini qo'shnilar mana shu atir hididan sezishardi. Har kelganida “Onajon, ellikka kiriyapsiz, ish qilavermang, sog'lig'ingizni o'ylang!” deb ko'p gapirardi. Bir gal kelganida men uchun soch bo'yog'i olib kelib, opalariga onamning sochini bo'yab qo'yinglar, deb tayinlabdi. Jigarlariga mehribonligini aytmaydismi. Mashrabjon olamdan o'tgandan keyin ukasi Sanjar ruhan tushkunlikda kasal bo'lib qoldi. Kamgap, hardamxayol, atrofdagilar bilan gaplashmaydi. O'ziga keltirib olishimiz oson kechmadi...

Himmat opa gapirgani sari Mashrabjon bilan bog'liq yangi-yangi xotiralar chiqib kelaverardi. 22 yoshida bu dunyoni tark etgan o'g'lioni hamon onaning yurak to'rida yashamoqda.

2001-yilning 14-iyuli. Sariosiyo tumanining tog'li hududlarida chegarani buzib o'tgan jangarilarni topish maqsadida Mashrabjon va safdoshlari razvedka qidiruv harakatlariga jalb etildi. U professional harbiy xizmatchi sifatida tog'larda olib borilgan jangovar mashqlarda avval ham ishtirok etgan, shaxsiy tarkibga o'rnak bo'lgan. Bu gal esa... dushman pistirmasiga duch kelib, safdoshlariga xabar berayotganda bosqinchilarning o'qi uni yaraladi. Shunga qaramay, qo'l granatasini iblislar uyasi tomon uloqtirdi. Harbiy xizmatchilar tomonidan terrorchilar to'dasi yo'q qilindi. Bu payt Mashrabjon Jo'rayev qahramonlarcha halok bo'lgandi.

Sinfidoshi va safdoshi Shavkat Jo'liyevning xotiralar:

– Men do'stim Mashrab bilan maktabda ham, Qishloq xo'jaligi kollejida ham birga o'qiganman. U doim a'lochilar safida bo'lgan. Ayniqsa, sportni sevardi, ko'p shug'ullanardi. Harbiy qismda esa qo'rqmasligi, jur'atligi bilan safdoshlarimiz orasida ajralib turardi. Bir necha bor jangovar topshiriqlarni bajarishda shaxsiy tarkibga o'rnak bo'lgan. 2001-yilning 14-iyuli aslo yodimdan ko'tarilmaydi. Pistirmadagi

dushman Mashrabning sezib qolganini bilgan zahoti uni o'qqa tutgan. Qo'lidagi granatani uloqtirib, keyin yiqildi do'stim. U ko'z oldimda jon berdi. Hayotda bundan-da, ayanchli holat bo'lmasa kerak. Aqlimni tanibmanki, men u bilan birga edim. U umrbod mening qalbidam, xotiramda yashaydi.

Mardlar siyosati barhayot, deyishadi. Bugun “Jasorat” medali sohibi Mashrab Jo'rayev o'qigan 27-umumta'lim maktabiga byusti o'rnatilgan, ma'naviyat xonasida qahramon yigitga bag'ishlangan xotira burchagi tashkil qilingan. Uning xotirasiga bag'ishlab, sport musobaqalari o'tkazib turiladi. Vatanparvarlik tadbirlarida uning nomi, albatta tilga olinadi, qahramonligi yosh avlodga o'rnak qilib ko'rsatiladi. O'quvchilar va ustozlar Mashrabjon ulg'aygan xonadonda bo'lib, ota-onasi bilan suhbatlar o'tkazishadi.

– O'g'limning olamdan o'tganiga 22 yildan oshgan bo'lsa ham davlatimiz bizni unutgani yo'q, doim e'tibor ko'rsatib kelishmoqda. Katta-katta tadbirlarga taklif qilishadi, e'zozlashadi. Bu yil mana shunday tadbirlardan birida Prezidentimiz bilan ko'rishdim, g'amxo'rliklari uchun yelkalariga qoqib qo'ydim. Buning uchun Yurtboshimizdan, bizdan xabar olib turgan barcha mehribon insonlardan cheksiz minnatdormiz.

Jo'rayevlar xonadoniga davlat va jamoat tashkilotlaridan, harbiy qismdan, mudofaa ishlari bo'limlaridan tez-tez mehmonlar tashrif buyuradi, yaqinlari davrasida Mashrabjonni xotirlashadi.

Ana, 45 yoshni qarshilayotgan do'stlari Bobur Aliqulov, SHERALI Xudoynazarov, Nurali Yo'ldoshevli maktabdagi Mashrabjonning byusti oldida turishibdi. Ular birga ulg'ayishgan, shu maktabda birga o'qishgan. Byustga termilgancha, sukut saqlayotgan yigitlarning dilidan bir haqiqat o'tayotgani aniq: “U – haqiqiy do'st edi”. Ha, Mashrabjon haqida ularning nurli xotiralar juda ko'p. Do'stlarini o'zidan-da, ortiq ko'rgan bunday yigitni unutib bo'ladimi, axir. Do'stlari goh jilmayib, goho xomush tortib u bilan bog'liq xotiralarni yodga olishadi.

Boysunning Chorvoq qishlog'i. Kuz oxirlayotganiga qaramay, daraxtlardagi rango-rang barglar quyoshning iliq nurida tovlanib, go'zalligini namoyon etadi. Ulug' yoshni qarshilayotgan Hurrat aka va Himmat opa quyosh taftida choy ichib o'tirishibdi. Ular to'rt o'g'il va ikki qizni voyaga yetkazishdi. O'n beshdan ziyod nabira, o'ndan ortiq evara ularning ko'z nuri. Qizlari Sanamxonning o'g'li serjant Sirojiddin Ramazonov bugun tog'asi kabi Vatan himoyachilari safida. Voyaga yetayotgan bir qator nabiralari ham harbiy xizmatchi bo'lishga astoydil bel bog'lashgan.

Kuz ortidan qish va yana bahor keladi. Qovjiragan yer bag'ridan yana maysalar bosh ko'taradi, daraxtlarni gullar burkaydi. Tabiat yana hayot qo'shig'ini kuylaydi. Asrlarki, bu sehrlari jarayon davom etadi. Mard siymolar ham xuddi shunday. Ular yo'qlikka yuz tutgandek ko'rinsa-da, aslida barhayotdir. Shoir aytganidek:

Elim deb yonganlar quyosh –
 so'nmas nur,
 Ufqqa bosh qo'yib, qaytadi sahar.
 Ular manguilikka daxldor axir,
 Ular boqiylikka etganlar safar.

Zulfiya YUNUSOVA,
 «Vatanparvar»

Vatan deb yonganlar so'nmagay aslo,
 Xalqim deb kuyganning boqiydir umri.
 Tunda yulduz bo'lib taratar ziyo,
 Tonglarni uyg'otar jannatini nuri.

Ota-ona borki, farzandini ezgu niyatlar ila ulg'aytiradi, istiqboliga nurli orzular bog'laydi. Kasb-korli, mehr-oqibatli, el nazarida bo'lishini, nomi yaxshilar qatorida tilga olinishini istaydi. Himmat opa ham Mashrabjonni dunyoga keltirganida Hurrat aka bilan shunday orzular qilgani aniq. To'g'ri, bugun Mashrabjon oila davrasida, tengqurlari orasida yo'q, Vatan himoyasi yo'lida halok bo'lgan. Biroq necha yillar o'tmasin, uning nomi shahid ketgan jasur o'g'lonlar qatorida tilga olinishini onaizor yaxshi biladi.

Darhaqiqat, yillar o'tar, avlodlar almashar, ne-ne umrlar yo'qlikka yuz tutar, ammo Vatan ozodligi, millat erki yo'lida baxshida etilgan jonlar yil-u asrlarni ortda qoldirib yashayveradi, nomini manguilikka muhrlayveradi. “Jasorat” medali sohibi, kontrakt bo'yicha harbiy xizmatchi, oddiy askar Mashrabjon Jo'rayev mana shu unutilmas insonlar safidan joy olgan mardlardan biri.

Himmat opa Mashrabjonning suratini qo'lga oldi. Qaddi-basti kelishgan harbiy libosdagi xushsurat o'g'lon validasiga mehr ila boqib turibdi. Ona qo'llari titragan ko'yi o'g'lining yuzi, qosh-ko'zlarini siladi. “Uning ko'zlari bolaligida ham chiroyli, kiprikleri uzun edi”, xo'rsindi Himmat opa rasmga termilib. Ko'z oldida beixtiyor Mashrabjonning bolaligi gavdalandi:

– Namuncha tong sahar turib olmasang, bolam. Maktab vaqtiga hali ancha bor, – 1-sinfda o'qiyotgan Mashrabjonga Himmat opa, – yana ozgina uxlagin, o'zim uyg'otaman.

Harbiy mutaxassislarni tayyorlash dunyoning barcha davlatlari Qurolli Kuchlarining eng muhim vazifalaridan biri hisoblanib, murakkab, majmuaviy, intellektual va ayniqsa moddiy resurslarni ko'p talab qiladigan jarayon hisoblanadi.

TRENAJYORLAR QANCHALIK ZARUR?

Mutaxassislarning harbiy-texnik va harbiy maxsus tayyorgarligi, bu ta'lim oluvchilar tomonidan tizimli bilimlarni o'zlashtirish, qurol-aslaha hamda harbiy texnikalarni ishonchli qo'llash, ularni ekspluatatsiya qilish, ularga texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash asosida jangovar vazifalarni bajarish malakasi hamda ko'nikmalarini shakllantirish jarayonidir. Uning mazmun-mohiyati ta'lim oluvchilarga qo'yilgan malaka talablari va ularning bilimi, malakasi, ko'nikmasi hamda o'quv, jangovar vazifalarni bajarishga ruhiy tayyorgarligi bilan belgilanadi.

O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi qo'shinlarida jangovar tayyorgarlik tizimida o'qitiladigan fanlar orasida texnik va maxsus tayyorgarlik fanlari muhim o'rin tutadi. Tinchlik paytida harbiy xizmatchilarning jangovar tayyorgarlik davomida olgan bilim va ko'nikmalari umumqo'shin bo'linmalarining jangovar tayyorgarlik darajalarini ko'rsatadi. Yuqori darajadagi jangovar shaylik esa

harbiy mutaxassislarning jangovar tayyorgarlik mashg'ulotlarini shtatdagi jangovar texnika vositalarini qo'llagan holda uzluksiz, muntazam o'tkazishni talab qiladi. Bu jarayonda bir qator muammoli masalalar yuzaga chiqadi.

Jumladan:

- jangovar texnika vositalari motoresurlari sarfining chegaralanganligi, qo'shilma va bo'linmalardagi qimmatbaho qurol-aslaha hamda texnikalarni jangovar qo'llash uchun asrab-avaylash;
- qo'shinlarning moddiy ta'minoti yuqori darajada tashkillashtirilgan bo'lsa-da, sarflanadigan mahsulotlarni, shu jumladan yonilg'i-moylash mahsulotlarini tejash;
- yangi rusumdagi qurol-aslaha va texnikalarni jangovar qo'llash, ularni boshqarishga shaxsiy tarkibni o'rgatish jarayonida amaliy tajriba yetarli emasligi sabab avariya yoki tan jarohati olishdek noxush hodisalar sodir bo'lishi.

Harbiy xizmatchilarning tayyorgarlik jarayoniga turli

rusumdagi trenajyorlarni kiritish, ulardan keng miqyosda foydalanish shu kabi muammoli masalalarning eng maqbul yechimi hisoblanadi. Ya'ni jangovar tayyorgarlik tadbirlari, taktik o'quvlar va majmuaviy amaliy mashg'ulotlar avvalida mutaxassislarni turli xil trenajyorlarda tayyorlash muhim ahamiyatga ega. Trenajyorlar jangovar texnikalarni ekspluatatsiya qilishda xavfsizlik qoidalariga amal qilishni ta'minlash bilan birga, bilim olish va kasb o'rganishda yuqori samarani beradi.

Funksional jihatdan zamonaviy trenajyorlarning imkoniyatlari juda keng. Masalan, oxirgi avlod trenajyorlari texnik qurilmalar tuzilishini o'rganish bilan bir vaqtda, ularni jangovar qo'llash, boshqarish, obyektli qurollardan otish, qurol-aslaha va texnikalarga texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash ko'nikmalarini o'rganishga imkon beradi.

Majmuaviy trenajyorlar jangovar mashinalar ekipajlarini jangovar faoliyatga, ya'ni jamoani jangovar birlik sifatida tayyorlashda katta potensialga ega.

Piyodalar jangovar mashinasi (BMP-2) ekipajining majmuaviy dinamik trenajyori piyodalar jangovar mashinasi ekipajini o'qitish va turli ob-havo, yil fasllari sharoitida, o'q-dori, mashinaning motoresursi va yonilg'i-moylovchi materiallar sarfisiz, o'quv sinfi sharoitida otish va haydashni mashq qilish uchun mo'ljallangan.

Trenajyorni jangovar tayyorgarlik amaliyotida qo'llash, jangovar tayyorgarlikning asosiy tamoyillari hamda vazifalarini to'laqonli amalga oshirish imkonini beradi.

Jangovar tayyorgarlikning asosiy prinsiplari quyidagilardan iborat:

- BMP-2 ekipajini texnik, razvedka qilish, otish va taktik tayyorgarligini amalga oshirish;
- o'qitish va mashq qilish jarayoni boshqarilishini ta'minlash;
- mashg'ulotlar va mashqlar jarayonida soddalashtirishlarga yo'l qo'ymaslik;

- ta'limda jang holatiga yaqin sharoit yaratish;
- bo'linma shaxsiy tarkibining jadal tayyorgarligini ta'minlash;
- trenajyorlardagi mashg'ulotlar va mashqlarning dala-o'quv mashg'ulotlari, shu jumladan jangovar otish bilan tashkiliy va uslubiy aloqasini ta'minlash;
- mutaxassislarning tayyorgarlik darajasini obyektiv nazorat qilishni ta'minlash.

Harbiy mutaxassislarni tayyorlashda trenajyorlardan foydalanish:

- o'qitishga mo'ljallangan sarf-xarajatlar jangovar texnikani qo'llab o'qitgandagiga nisbatan 25–30 barobargacha;

- qimmatbaho qurol-aslaha, texnika hamda yonilg'i-moylash va boshqa materiallar, resurslar sarfining 70 foizigacha;

- mutaxassislarning tayyorlash muddatlari 1,6 baravar qisqarishini ta'minlaydi.

Shuningdek, atrof-muhitga zarar yetkazilmaydi, avariylar, o'rganuvchilarning jarohat olishi, o'quv-moddiy baza infratuzilma obyektlariga shikast yetkazilishiga yo'l qo'yilmaydi.

Kichik mutaxassislarni trenajyorlardan foydalanib tayyorlashning asosiy afzalliklaridan yana biri, turli noxush holatlar (*texnikaning ishlamay qolishi, turli halokatlar, yong'in va shunga o'xshash hollar*)da ham texnikani ishlatish ko'nikmalarini egallash imkoniyati mavjud. Bunday holatlar trenajyorlarni ishlab chiqishda modellashtirilishi mumkin. Real texnika yordamida mutaxassislarni tayyorlashda buning imkoniyati yo'q.

Xulosa o'rinda aytish joizki, trenajyorlardan foydalanish harbiy mutaxassislarni, shu jumladan kichik mutaxassislarni tayyorlashda, ularning kasbiy mahoratini oshirishda istiqbolli yo'nalish hisoblanadi. Natijada qo'shinlar yetuk, puxta tayyorlangan, jangovar texnikalarni ishonchli boshqaradigan harbiy mutaxassislar bilan butlanadi.

**III darajali serjant
Nodirjon NURIYEV,
Merganlar tayyorlash markazi
katta yo'riqchisi**

AMIR TEMURNING

313

SARKARDASI

Amir Temur barpo etgan qudratli lashkarning bo'linma va qismlariga 313 bek qo'mondonlik qilgan. Ularning dastlabki yuztasi o'nbegilik, ikkinchi yuztasi yuzbegilik, uchinchi yuztasi mingbegilik mansabiga tayinlangan. Tuman, ya'ni o'n ming jangchidan iborat qismlarga Sohibqironning o'g'illari, nabiralari, safdoshlari, qarindoshlari va ularning farzandlari boshchilik qilgan. Sohibqiron tuzgan qo'shinda xizmat qilgan sarkardalar tarkibini shartli ravishda to'rt guruhga taqsimlash mumkin.

Birinchi guruhdagilar Temurbekning markazlashgan davlat barpo etish iddaosi bilan siyosat sahnasiga qadam qo'ygan vaqtdan hayotining so'nggi onlariga qadar unga sodiq, hamfikir, hamnafas bo'lgan.

Ikkinchi guruhdan Amir Temur tengqurlari, do'stlari, sodiq safdoshlarining farzandlari o'rin olgan.

Uchinchi guruhni Sohibqironning farzandlari, nabiralari, yaqin qarindoshlari, tug'ishganlari tashkil etgan.

To'rtinchi guruhga Sohibqiron tuzgan ulkan saltanat tarkibiga kirgan qator el-yurtlarning hukmdorlari, sarkardalarini kiritish mumkin.

Gazetamizning ushbu sonidan boshlab ularning har biri haqida ma'lumotlar berib borishni niyat qildik.

JAHONSHOH BAHODUR

Jakubek barlosning o'g'li, ulug' bek Jahonshoh Sohibqironning deyarli barcha harbiy yurishlarida qatnashgan, qo'lga kiritilgan g'alabalarga salmoqli ulush qo'shgan. 1381-yilda Hirotni zabt etgan Temurbek uni o'z qo'shini ilg'or qismi (*hirovul, mang'lay*)ga bosh qilib, Sabzavorga jo'natgan. Qunduz va Bag'lon hokimi lavozimida faoliyat olib borgan. 1383-yilda Jahonshoh, Elchibug'a, Shamsuddin Uch Qaro va Sayin Temur bahodur sardorligidagi 10 ming kishilik lashkar avvalroq Jataga yuborilgan Shayx Ali bahodur, Hoji Sayfuddinbek, Atalmish va Arg'unshoh axtachi boshchiligidagi lashkarga madad berishga jo'natilgan. 1383–1384-yili Jahonshoh o'z askarlari boshchiligida Qandahor, Kobul va G'azni sarhadlari muhofazasiga tayinlangan.

Shu yilda Mubashshir va Iskandar Shayxiy bilan birga 38 kunlik muhosaradan so'ng Qandahorni fath qilgan, shahar kutvoli dorga osilgan, qal'a devori yer bilan tekislab tashlangan. 1384-yilning boshida Jahonshoh Qandahor va Kalot qal'alarini musaxxar etgan. Shu yilda Jakubek vafot etgandan so'ng Amir Temur hukmiga ko'ra, Kobuliston viloyati Jahonshohga xos mulk sifatida berilgan.

1386-yilda Dog'istondagi lakzlarni talab, itoatga keltirgan. 1388-yilda Xatlon tumanida Jahonshoh uch yuz suvoriy bilan g'animlik ko'chasiga kirgan Muhammad Mirak (*Mirka*) qo'mondonligidagi burulday urug'i askarlariga qarshi tong paytidan to yarim tungacha jang qilgan. Xoja Yusuf apardi va Pir Ali Toz sulduz madadga yetib kelgach, yog'iy qochishga majbur bo'lgan.

1389-yilda oliy yorliqqa muvofiq, Uch Qaro bahodur va o'zga beklar bilan 30 ming kishilik lashkarga rahbarlik qilib, Irtishda qo'nim topgan jataliklarni tor-mor etgan. Shu yilning 9-avgustida Jatadan Samarqand sari otlangan Temurbek Jahonshohni o'g'ruq (*oboz*)ga qo'ygan.

Ulug' bek rutbasiga erishgan Jahonshoh Qunduzcha jangida (1391-yili) To'xtamish askarlarining shiddatli hamlasini qaytarishga muvaffaq bo'lgan. 1393-yilning 9-yanvarida Mozandarondan Iroq va Fors tomon azimat qilgan Sohibqiron Jahonshohni bir nechta atoqli sarkardalar bilan birgalikda o'g'ruq zabtiga tayinlagan.

1394-yilning aprelida Iroqdagi Homid (*Omid*) qal'asi tomon ilg'or (*avangard*) sifatida jo'natilgan. Ayni yilning avgustida Burhon o'g'lon, Hoji Sayfuddinbek hamda Usmon bahodur hamkorligida Gurjistonga qo'shin tortgan. To'xtamish va Amir Temur qo'shinlari o'rtasida Terek daryosi bo'yida kechgan uch kunlik to'qnashuvda Jahonshoh Hoji Sayfuddinbek bilan kamin (*pistirma*) da joylashgan va xon qo'shinining juvang'ariga kuchli zarba bergan. Dashti Qipchoq lashkari mag'lub

etilgach, Jahonshoh Mironshoh mirzo va boshqa beklar safida Saroy shahrini talagan, Rus (*O'rus*) va Ukraina (*O'rusjuq*) yerlarini musaxxar etgan, Cherkasni bo'ysundirish amaliyotida faollik ko'rsatgan.

1396-yilda Bokudan Bag'dodgacha va Hamadondan Rungacha bo'lgan mulklar hukumati Mironshohga berilib, u Alanchuq qal'asini musaxxar qilishga belgilanganda Rustam mirzo va Jahonshoh mirzoga yordamga kelgan edi.

Hindiston safarida qo'shinining Sulton Mahmudxon qo'mondonligidagi so'l qo'l sarkardalari safidan o'rin egallagan. Panipat g'alabasidan so'ng Jun daryosi yaqinidagi ellarni chopib, sonsiz mol-o'lja olib kelgan.

Yetti yillik yurish paytida Gurjiston tomon ot surgan Sohibqiron Jahonshohni Malik Gurgenni qidirib topishga tayinlagan. 1400-yilning sentabr-oktabrida Temurbek hukmiga muvofiq, Boyazid Yildirimga tegishli Malatya va Koxtagacha bo'lgan hududlarni g'orat qilgan, ulkan miqdorda o'lja olib, lashkargohga qaytib kelgan. Shu yilning 30-oktabrida Halab uchun kechgan muhorabada Jahonshoh qo'shinining Sulton Mahmudxon sardorligidagi so'l qo'lida turgan.

1401-yilning 5-yanvarida Misr podshohi askarlari bilan Damashq sahrosida sodir bo'lgan savash chog'i nomdor lashkarboshi Sulton Mahmudxon, Xalil Sulton mirzo, G'iyosuddin tarxon va boshqa lashkarboshilar qatori qo'shinining o'ng qanotidan o'rin olgan. 1402-yilning ko'klamida Sharqiy Anado'ludagi Kamox qal'asini olishda matonat ko'rsatgan. Anqara muhorabasida qo'shinining Mironshoh mirzo qo'l ostidagi so'l qanoti qunbulida Abubakr mirzo, Qaro Usmon turkman, To'kal barlos va Pir Ali sulduz hamrohligida harakat qilgan. Erishilgan zafardan keyin Muhammad Sulton mirzo hukmiga muvofiq, Sevinchakbek bilan G'arbiy Anado'ludagi Berg'ama shahrini g'orat qilgan, Izmir shahrining fath etilishida qatnashgan.

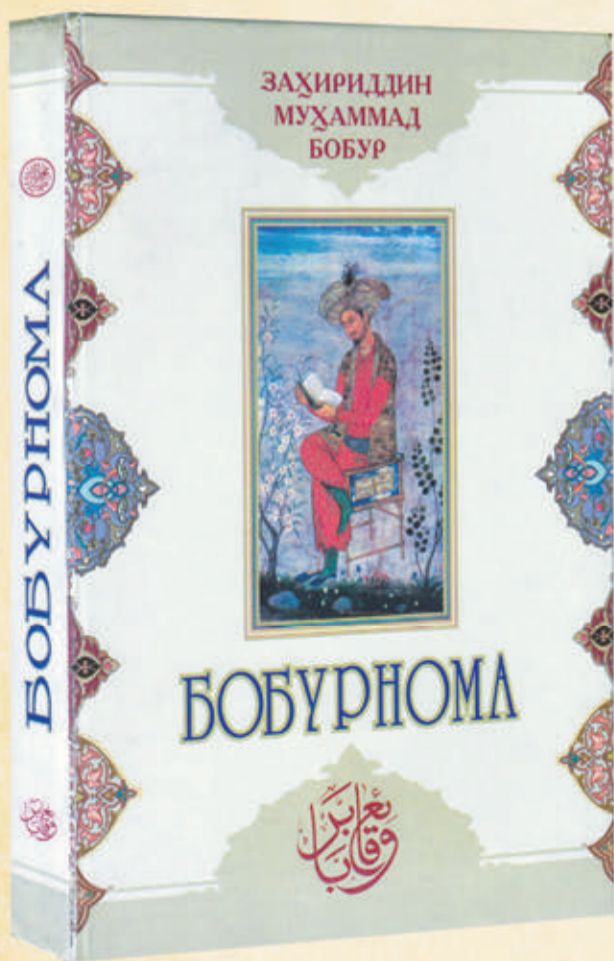
1404-yilning mart oyi boshida Sohibqiron Hulaguxonga taalluqli ulusni Umar mirzoga bergan va Jahonshohni uning maslahatchisi etib tayinlagan. Mart oyining o'rtalarida Jahonshoh Umar mirzo va boshqa nomdor sarkardalar qatori Ozarbayjonga yo'l olgan.

Jahonshoh 1405-yilning boshlarida Umar mirzoga qarshi isyon ko'targan. Mart oyida yuz bergan jangda yengilgan va Shayx Muhammadning o'g'li Bobo hoji tomonidan qatl etilgan. Atoqli bekka tegishli mol-mulkning bir qismi devon hisobiga musodara qilingan, qolgani talon-torojga uchragan.

Hamidulla DADABOYEV,
Mudofaa vazirligi huzuridagi
Jamoatchilik kengashi a'zosi,
professor

“BOBURNOMA” da QO‘LLANILGAN HARBIY ATAMALAR

“Boburnoma”ning kishini hayratga soluvchi xususiyatlaridan biri Bobur mirzo o‘z davrining komil insoni, turli sohalarida mukammal ilmga ega bo‘lgan zabardast olim, yetuk mutafakkir ekanligini ko‘rsata olgan tarixiy-memuar asarligi bilan ajralib turadi.

“Boburnoma”ni o‘rgangan deyarli barcha olimlar unda keltirilgan faktik-analitik ma‘lumotlarni tarix, geografiya, biologiya, tibbiyot, etnografiya, tilshunoslik, adabiyotshunoslik, harbiy san‘at va boshqa turli nazariy fanlar hamda amaliy sohalar uchun katta hissa qo‘shgan jahon durdonalaridan biri, bebaho va betakror qiymatga ega manba ekanligini e‘tirof etishgan. Bobur mirzo harbiy maqsadlar va harakatlarni bayon qilishda harbiy qo‘mondon sifatida fikr yuritgan va o‘z fikrlarini qog‘ozga tushirib borgan.

“Boburnoma”da harbiy sohaga oid atama (*istiloh*)lar va iboralar qo‘llanilmagan sahifa deyarli topilmasa kerak. Ushbu asar tarjimasida davr ruhini aks ettirishda tarixiy, milliy madaniyatga xos so‘zlar muhim o‘rin tutadi. A.V. Fedorov to‘g‘ri ta‘kidlaganidek, qadimiy, badiiy asar tarjimasidan maqsad zamondosh o‘quvchini adabiy yodgorlik bilan tanishtirish. Bu maqsadni amalga oshirishda esa zamonaviy tilni qo‘llash asosida zarur, tarixiy ruhni aks ettirish uchun grammatik hamda lug‘aviy birliklardan o‘rinli, tanlab foydalanishda, albatta lingvomadaniy xususiyatlari ko‘zda tutiladi.

Asliyatdagi arxaiklashgan til vositalariga tarjimon o‘z tilidan muqobil, mos tarixiy-arxaik variant qidirib topishga urinmay, jiddiy badiiy uslubiy sabablarni hisobga olishi zarur hamda tarixiy haqiqatni buzmay asarni o‘z tiliga o‘girishi lozim bo‘ladi. “Boburnoma”dan quyidagi parchalarda keltirilgan: **burong‘or**, **juvong‘or**, **irovul-hirovul** kabi harbiy atamalar keng qo‘llanilgan. Ular quyidagi ma‘nolarni anglatadi. Masalan: **burong‘or** – qo‘shinning o‘ng qanoti, **juvong‘or** – qo‘shinning chap qanoti, **irovul** – lashkarning oldinda boruvchi qismi, ya‘ni avangard. Quyidagi jumlaning mazmuniga e‘tibor beramiz.

“G‘animning **burong‘ori** bizning **juvong‘orimizni** bosib, orqag‘a evruldi, **irovul**

ham o‘ng qo‘l sari qolib, olimiz yalang bo‘ldi”.

“Boburnoma” asarining inglizcha tarjimasida **burong‘or** – right, **juvong‘or** – left, **irovul** – van so‘zlari orqali tarjima qilingan. Ingliz tilida qo‘shinning o‘ng yoki chap qanoti tushunchalarining faqat **right** va **left** so‘zlari bilan ifodalanishi oddiy holat hisoblanadi va bu so‘zlar hozirgi ingliz tilida ham harbiy atamalar sifatida istifoda etiladi. (“His **right** beat our **left**, then wheeled (again) to our rear. (As has been said), the front of our centre was bare through our van’s being left to the right”).

Inglizcha **van** leksemasi xususida alohida to‘xtaladigan bo‘lsak, ushbu so‘z hozirgi ingliz tilida “**ilg‘or**” hamda harbiy atama sifatida “**ilg‘or** otryad” ma‘nosida qo‘llaniladi. U XVII asrning boshlarida **vanguard** so‘zining qisqartirilgan shakli sifatida paydo bo‘lgan. **Vanguard** leksemasi ingliz tiliga XIV–XV asrlarda fransuz tilidan o‘zlashgan. Fransuzcha **avant** – oldin, **garde** – qorovul. “Boburnoma”da qo‘llangan **irovul** termini mo‘g‘il tilidagi **hirovul** so‘zining fonetik o‘zgarishga uchragan o‘zlashmaning bir turi hisoblanadi.

“Boburnoma” asarida qo‘shinning markaziy qismini ifoda etish uchun **g‘o‘l** termini qo‘llanilgan. Masalan: “*Ertasiga biz ham burong‘or, juvong‘or, g‘o‘l, hirovulni tartib qilib, kejim kiyib, yarog‘lanib, yasol yasab, tura ko‘targan yayoqlarni olimizg‘a solib, g‘anim ustiga yuruduk*”. (“Next day we moved out against him, formed up with right and left, **centre** and van, our horses in their mail, our men in theirs, and with foot-soldiers, bearing mantelets, flung to the front”).

Yuqorida keltirilgan, jumlada **yasol** atamasi “jangovar saf”ni anglatadi. Ushbu atama “otlarga yopiladigan zirhli yopinchiq” ma‘nosidagi **kejim**, “odam bo‘yi barobar qalqon” ma‘nosidagi **tura** hamda “piyoda askar” ma‘nosidagi **yayoq** so‘zlari ham harbiy atama (*istiloh*)lar sirasiga kiradi. Inglizcha tarjimada **yasol yasab** birikmasini tarjima qilishda **to form** fe‘lidan foydalanilgan. “Boburnoma”da qo‘llanilgan **kejim** ingliz tilida “metal halqalar yoki yaproqlardan yasalgan kiyim yoki yopinchiq” ma‘nosidagi mail so‘zi bilan berilgan.

Ushbu inglizcha so‘z aynan jangovar otlarga yopiladigan **zirhli yopinchiqning** muqobilligini to‘liq ta‘minlamagani uchun tarjimon **horses (otlar)** so‘zini qo‘llab matnga aniqlik kiritgan.

“Odam bo‘yi barobar qalqon” ma‘nosidagi **tura** so‘zining muqobilligini ta‘minlash maqsadida tarjimon **mantelet** leksemasini tanlagan.

Manbalarda ushbu so‘zning muqobillari sifatida ingliz tilida bir nechta ma‘nolari keltiriladi. Birinchisi, “yelkaga ilib yuriladigan yengsiz nimcha”, ikkinchisi, “yog‘ochdan yasalgan katta o‘lchamdagi qalqon, to‘siq” va hozirgi kunda ancha faol qo‘llanadigan ikkita ma‘nosi mavjud. Harbiy sohaga aloqador bo‘lgan “o‘t ochish nuqtasini yopib turuvchi to‘siq” hamda “kuzatuvchi yashiringan joy” ma‘nolarini anglatadi.

“Boburnoma”da “piyoda askar” ma‘nosida qo‘llagan **yayoq** so‘zini tarjima qilishda mutarjim “**foot-soldier**” so‘zidan foydalangan. Aslida, inglizcha **foot-soldier**, **infantryman** bilan mutlaq sinonim hisoblanadi. Ammo hozirgi ingliz tilida ushbu so‘z harbiy atamalik xususiyatini yo‘qotgan. U asosan korxonalar, tashkilot va boshqa idoralarning eng quyi lavozimlarida ishlaydigan oddiy xodimlarga nisbatan qo‘llaniladi.

Xotima o‘rnida shuni aytish lozimki, “Boburnoma” asarining inglizcha tarjimasining amalga oshirilishi, avvalo Bobur siymosining jahon sharqshunoslari, G‘arbiy Yevropadagi keng kitobxonlar tomonidan yana bir bor e‘tirof etilganligidan dalolatdir. Tarjima asliyatdagi milliy va tarixiy ahamiyat kasb etuvchi so‘zlar, termin (*realiyalar*), xususan Bobur va Boburiylar sulolasi davriga oid lavhalarini qayta yaratishda avvalgi nashrlarga nisbatan anchagina ijobiy ishlar amalga oshirilgan deyish mumkin. Bizningcha, mazkur inglizcha tarjimini avvalgi tarjimalar bilan asliyatga solishtirgan holda tahlil qilish alohida monografik izlanishni taqozo etadi.

Anvarjon KURGANOV,
O‘zbekiston Respublikasi
IIV akademiyasi
kafedra boshlig‘i
o‘rinbosari

Nabi Jaloliddin

Bayroq

(hikoya)

Bola uying ostonasiga sumkasini tashlab, poyabzalini yechayotganida hovli tomondan dadasining ovozi eshitildi:

– Botir bolam, senmisan?

Dadasining kayfiyati yaxshi shekilli, chunki yaxshi bo'lsa, uni hozirgiday "Botir bolam" yoxud "Botir bola", deya chaqirish odati bor edi.

– Menman, dada, – deb qo'ydi u ovozi jaranglab.

– Bu yoqqa kel! – dedi dadasini erkalovchi ohangda.

Botir uyga kirib, apil-tapil kiyimlarini almashtirdi-da, qaytib chiqdi. Idishdagi suvga qo'lini chayib, hovlining etagiga qarab yurdi.

Dadasi o'rtalab qolgan bahorning tanani kuydiradigan oftobidan qochib, hovlining katta bir qismini egallagan ulkan o'rikning soyasida To'lqin cho'loq degan oshnasi bilan gaplashib o'tirardi. Botir To'lqin cho'loqni yaxshi biladi – dadasining sinfdoshi. U asli traktorchi bo'lgan. Bir oyog'ini traktor bosib qolgach, oyog'idan ayrilib, nafaqaga chiqqan, ya'ni ancha-muncha odamning vaqtini o'ldira oladigan g'irt bekorchi.

– Assalomu alaykum, – deya salom bergan Botir avval mehmon, so'ng esa dadasini bilan so'rashdi.

– Keldingmi, Botir bola? Qani, o'tir-chi! Qorin ham ochgandir?.. – Dadasi uni yoniga o'tqazdi.

– Ayang enasinikiga ketganida, bir maza qivolaylik, o'g'lim. Qani, ol-chi!

O'rtadagi ixcham kirchamol dasturxon ustida bahorda ancha tanqis bo'ladigan yeguliklar bor edi. Pomidor, bodringlar parrak-parrak qilib to'g'ralgan, ularning tiniq rangi ko'zni qamashtirardi. Tovoqda esa qovurilgan go'sht. Bahorda bu narsalar falon pul turishini bola bo'lsa ham Botir yaxshi bilardi. Uning og'zi suvlanib, yumshoqqina obinonga qo'l uzatdi.

– Sen tortinmay olovur, – deb qo'ydi To'lqin cho'loq tili qaltirab. – Go'shtdan ol-chi! – u bir bo'lak go'shtni Botirning oldiga surdi. – Qani, urdik! – dedi dadasini piyolani olarkan.

Iye, aroq ichishayotgan ekan-da. Ha, biladi – bu dadasining "ishi". Dadasi shunaqa – bir oyda bir bor, o'zi

aytmoqchi, "Bo'shalib, bitini to'kib oladi". O'shandayam ko'cha-po'chada ichib yurmaydi, hamma narsani sotib oladi-da, To'lqin cho'loqni yoki boshqa biron-bir yaqin oshnasini, uyga boshlab keladi-yu, bitta-yarimta aroq ichishib, mana shunaqa gaplashib o'tirishadi. Bunday paytda dadasining gapini tinglaydigan odam topilsa bo'ldi, yozilgandan-yoziladi. To'lqin cho'loqqa o'xshagan qo'li yupqa bekorchi uchun esa bu ayni muddao edi, ayniqsa "ilik uzildi" kunlarda haytovur, og'zini chuchitib olardi.

Ayasining aytishicha, dadasini asli o'qimishli odam, "raislarning o'qishida" (*Qishloq xo'jaligi institutida demoqchi*) o'qigan ekan. Avval kolxozda agronom bo'lib ishlagan, keyinchalik kolxozlardan qo'r ketib, kun ko'rish og'irlashgach, o'zini bozorga urgan. Ul-bul narsalarni olib-sotib yuradi. Mol bozoriga chiqadi. Uyda esa ikki-uchta bo'rdoqi novvos boqadi. Shuning orqasidan tirikchiliklari ancha yaxshilanib qolgan.

– Yoshimizam qirqdan o'tdi, oshna, – deya gapga tushdi dadasini bir bo'lak go'sht bilan bir parrak pomidorni og'ziga solib.

– Endi mana shularni deb, – u kafti bilan Botirning boshini siladi, – yashaymizakanda. Ammo lekin...

Botir og'zini to'ldirib ovqat chaynarkan, beixtiyor dadasiga qaradi.

– Sen qorningni to'yg'az, Botir bola, – deya bir nafas chalg'igan dadasini yana gapida davom etdi. – Ammo-lekin bolalarimizning tarbiyasi izdan chiqib ketdi. Maktablar aynidi, nimani o'qiyapti, Xudo biladi. Ayniqsa, o'g'il bolalar bachkanalashib ketyapti. Bu yomon, oshna!.. Qornimiz oldingiga qaraganda xiyla to'q bo'p qoldi. Endi manavilar haqidayam o'ylashimiz kerak – dadasini barmog'i bilan boshi va ko'ksini ko'rsatdi. Keyin piyolalarga tag'in aroq quydi. – Mening uchta o'g'lim bor. Men ularning, eng avvalo, haqiqiy erkak haqiqiy vatanparvar bo'lishlarini istayman! – Shu gapni aytdi-yu, To'lqin cho'loqning ko'zlariga birpas tikilib qoldi.

– Tushunyapsanmi, To'lqin, haqiqiy vatanparvar bo'lishini istayman. – So'ng hafsalasi pir bo'lganday qo'lini siltatida, – ke, qo'y, – deya aroqni sipqordi.

Dadasining gapidan keyin Botir ham To'lqin cho'loqning ko'zlariga qaradi: ular go'yo bo'm-bo'sh edi, hatto qorachilari ham yo'qqa o'xshardi. To'lqin cho'loq dadasining gapini tushunmayotganligini u ham payqadi. Nega endi tushunmayotgan ekan-a? Axir Botir kichkina bo'lsa ham, tushunyapti-ku. O'g'il bola vatanparvar, ya'ni Vatani yaxshi ko'radigan bo'lishi kerak ekan. Nahotki, shuni tushunishi qiyin bo'lsa?!

To'lqin cho'loq tilining ostiga nos tashladi, gap esa novvos boqish "san'at"iga ulandi. Ana endi dadasini ochilgandan-ochildi...

Botir qornini boplab to'yg'azib, o'ynaganini ko'chaga yugurdi.

Tushdan keyin dadasini To'lqin cho'loqni kuzatib chiqqanida, Botir ro'paradan chopqillab kelardi.

– Dada-dada, hozir Mel Gibsonni kinosi bo'larkan. Ko'rasizmi? – dedi u bidillab, hali darvozaga yetmasdan.

Dadasining suzilgan ko'zlari battar qisilib, jilmaydi:

– Siz minan bo'lsa, ko'ramiz-da, Botir bola. – Dadasi uni, ya'ni kenjatoyini bo'lakcha suyardi, endigina beshinchi sinfda o'qiyotgan bo'lsa-da, goho-goho kattalarday gapirib qolishidan huzurlanardi. – Qani, kettik bo'lmasa. – Dadasi ortiga burilarkan, xiyol dovdurab ketdi.

U uyga kirayotib velosipedni yetaklab, ko'chaga chiqib ketayotgan o'rtancha o'g'lini to'xtatdi:

– Qayoqqa ketyapsan?

– O'tga, dada, – dedi o'g'il qo'lidagi etak va o'roqqa ishora qilib.

– Qorningni to'qlavoldingmi?

– Hmm...

– Unaqa bo'lsa, o'tni qo'y. Yur, Mel Gibsonni kinosini ko'ramiz.

Bu payt hovli tomonda katta o'g'il ko'rindi.

– Dasturxonni yig'ishtirib qo'yib, senam uyga kir! – dadasini yoqimli buyruq ohangida.

Bolalar dadalari bilan birga kino ko'rishni juda-juda yoqtirishardi. Shuning uchun og'zi qulog'ida, televizor ro'parasida jam bo'ldilar. Hademay kino boshlandi, nomi "Vatanparvar" ekan.

– Zo'r kino shekilli, a, dada? – dedi ko'zlari chaqnagan Botir bir qo'zg'alib olib.

– Mel Gibson yomon kinoda o'ynamaydi, – deb qo'ydi yonboshlab joylashib olgan dadasini beparvolik bilan.

– "Sheryurak"ga o'xshaydikan-a? – yana bidilladi Botir.

Katta akasi "Jim bo'li" deganday uni bir turtdi.

– Hmm... – deb qo'ydi dadasini so'rog'ini javobsiz qoldirmay.

Kino avjga chiqa boshladi. Ana bosqinchilar Mel Gibsonning (*ya'ni u ijro etayotgan qahramonning*) katta o'g'lini bandi etishib, haydab keta boshladi. Uning kichikroq yana bir o'g'li akasini ozod qilish uchun g'animga tashlandi. Ammo uni bosqinchilarning yovuz boshlig'i otib qo'ydi. Mel Gibson "Yo'o'ql!" deya hayqirib, o'g'li sari otildi...

Botirning dadasini esa "Ahh!" deya siltanib, o'rnidan turib, o'tirib oldi. Uning bo'yini tomirlari bo'rtib ketdi.

– O'g'lini o'ldirgani uchun endi u vatanparvar bo'p qoladimi, dada? – so'radi Botir bolalarcha soddalik bilan filmning nomini eslab.

Dadasining ko'zlari yoshlangandi.

– Hozir uning uchun bolalari Vatan, – dedi dadasini ekrandan ko'zini uzmay. – Anovi o'lgan bola uchun esa asir qilingan akasi Vatan!..

Uning nazdida, hozir dadasini televizorda chiqadigan shoirlarga o'xshab ketdi. Gaplarini tushunmadi shekilli, unga tikilib qoldi. Dadasi buni sezib, o'girildi.

– Agar erkaklar o'z Vatani himoya qilolmasalar, ota-onalar bolalarini, aka-ukalar birlarini asolmay qoladilar. Tushundingmi? – dadasini yana kinoga andarmon bo'ldi.

Botir esa o'ychan "Hmm" derkan, "Otamiz bunaqa gaplarni aytmovdi", deb qo'ydi o'ziga-o'zi gapirayotganday.

Filmdagi voqealar rivoji kuchaya borgan sari bir nimalar esiga tushayotgan dadasining jig'ibiyroni chiqa boshladi:

– Mana, kino! – derdi tizzasiga shapatilab, – mana, haqiqiy kino! Biznikilar esa faqat bachkana narsalarni ishlashadi. Xuddi o'zbekni kulgidan boshqa dardi yo'qday. Yo bo'lmasa, ashulachilardan kino qilishadimi-yey... – U katta o'g'liga qaradi: – Nomi nimaydi?..

O'g'il kuldi:

– "Sevinch"...

– Ha, ashi, "Sevinch", "Sarvinoz" "Shohsanam", "Gulsanam"... – Dadasi ataylab yangi nomlarni to'qib tashladi. – Ularga qo'yib bersa... Jon bolalarim, bizga hozir unaqa kinolarni keragi yo'q, mana bunaqa kinolar kerak!.. – U qo'li bilan televizorni ko'rsatdi.

“Ajodlar mardona ruhi senga yor!” “G'alaba bog'i” yodgorlik majmuasiga yig'ilgan yoshlar aynan mana shu shior ostida bir nuqtada jam bo'ldi. Zangiota tumanidagi 32-umumta'lim maktabi o'quvchilari “Ma'naviyat marafoni” loyihasi doirasida tadbirni “Matonat madhiyasi” yodgorlik majmuasiga gulchambar qo'yish bilan boshlashdi.

“AJDODLAR MARDONA RUHI SENGA YOR!”

Shundan so'ng Mudofaa vazirligi Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va aloqa harbiy instituti mas'ul ofitserlari, kursantlar va yoshlar “Shon-sharaf” davlat muzeyi bo'ylab tashkil etilgan ekskursiya davomida Ikkinchi jahon urushida erishilgan g'alabaga xalqimizning qo'shgan ulkan hissasi, otabobolarimizning Vatan tinchligi yo'lida ko'rsatgan jasorati, qahramonligi xususidagi ma'lumotlarga ega bo'ldi. Ekspонатlar oldida

kechgan o'zaro suhbatlarda o'quvchilar kursant akalaridan o'zlarini qiziqtirgan savollarga javoblar oldi. Harbiylik, uning mas'uliyati, yurtga munosib bo'lish, jamiyatning rivoji uchun hissa qo'shish chin farzandlik burchi ekani alohida ta'kidlandi.

Muzey bo'ylab tashkil etilgan sayohat rasmlar tanloviga ulanib ketdi. Unda o'g'il-qizlar musavvirlik mahoratini sinovdan o'tkazdi. “Vatanparvarlik” mavzusida yozilgan

eng yaxshi insholar va yod olingan she'rlar bo'yicha kechgan bahslarda esa kim nimaga qodir ekani yuzaga chiqdi.

Xullas, “Ma'naviyat marafoni” doirasidagi tadbir o'g'il-qizlarning ko'nglini xushnud qilib, unutilmas taassurot qoldirdi. Tadbir yakunida eng iste'dodlilar aniqlanib, g'oliblarga tashkilotchilarning esdalik sovg'alari topshirildi.

Mayor Sherqo'zi HAKIMOV

TANLOV

ENG YAXSHILAR TANLANDI

Nukus va Urganch garnizonlaridagi harbiy qism va muassasalar o'rtasida “Eng yaxshi kutubxonachi” va “Eng yaxshi madaniyat markazi boshlig'i” tanlovlarining harbiy okrug bosqichi o'tkazildi.

“Eng yaxshi kutubxonachi” tanlovida kutubxona faoliyati va kutubxonachilarning kasbiy mahorati, kitoblarni saqlash holati, kitobxonlarga ko'rsatilayotgan xizmat turlari, elektron katalog yaratilgani va undan foydalanish ko'rsatkichi, kitobxonlik kechalari, tanlovlar o'tkazilishi, Internet global tarmog'i yordamida berilgan mavzu bo'yicha ma'lumotlar bazasini shakllantirish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalana olish qobiliyati kabi mezonlar bo'yicha baholab borildi.

Ishtirokchilar sohaga oid test savollarga javob berib, kutubxonaga

oid me'yoriy hujjatlar, yangiliklar, ma'naviy-mafkuraviy bilimlari, jahon va o'zbek adabiyoti vakillarining eng sara adabiyotlarini bilishi, kutubxonada mavjud bo'lgan adabiyotlardan mavzuga oid bibliografik ko'rsatkich tuzish, kutubxona fondi va adabiyotlar bilan ishlash, o'tkaziladigan ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar rejasi va ssenariysini tuzish bo'yicha bilimlari sinovdan o'tkazildi.

– Harbiy qismlardagi kutubxonalar o'quvchilarni jalb etish borasida xodimlar muntazam ish olib borishadi, – deydi Nukus garnizoni ma'naviyat va ma'rifat markazi boshlig'i kapitan Zuhridin Alijanov. – Kitob taqdimotlari, adabiyot

vakillari ishtirokidagi uchrashuvlar, zakovat va shu kabi tadbirlar asnosida harbiylar hamda ularning oilalari, o'quvchi-yoshlar o'rtasida kitobxonlik targ'ib etilmoqda.

Yakuniy natijalarga ko'ra, Qurolli Kuchlar xizmatchisi Nodira Madrimova 1-o'rinni egallagan bo'lsa, “Eng ilg'or madaniyat markazi boshlig'i” tanlovida Qurolli Kuchlar xizmatchisi Gulzoda Mamatova g'olib bo'lib, Mudofaa vazirligi bosqichiga yo'llanmani qo'lga kiritdi.

G'olib va sovrindorlar munosib rag'batlantirildi.

Shimoli-g'arbiy harbiy okrug matbuot xizmati

Beshik ko'p asrlar avval hunarmandlarning aql-zakovati bilan ixtiro etilgan bo'lib, u haqdagi ma'lumotlar o'rta asr manbalarida, xususan Mahmud Koshg'ariyning "Devonu lug'ati-t-turk" asarida, shuningdek Alisher Navoiyning "Layli va Majnun" dostonida ham ta'riflangan. Uning kelib chiqishi haqida turli farazlar mavjud. Ko'chmanchi xalqlarga tegishli bu kashfiyot, ko'chib yurgan paytda onalarga ancha-muncha qulayligi bilan afzal sanalgan.

MING

yillar sadosi

Zamonaviylashgan vositalar yaratilgan hozirgi paytda beshikka talab qanday? Bolani beshikka yotqizish chindan ham zararlami? Manbalarda bu borada quyidagi ma'lumotlar keltirilgan: bolani beshikka belamay, qanchalik erkin qo'yilsa, shunchalik yaxshi rivojlanadi. Govrapech (*beshik yopqichi*) ning doimiy ravishda yopiq turishi natijasida quyosh nurlaridan bahra olmagan go'dakda A, D vitamini yetishmovchiligi kuzatiladi. Bu vitaminlar bolaning suyak to'qimalari rivojlanishi uchun zarur hisoblanib, usiz mushaklari yumshoqlashadi. Yumshagan a'zolari bog'lash natijasida a'zolar qiyshayishi kuzatiladi. Oyoqlarning X-simon, O-simon bo'lib qolishi ana shular oqibatida yuzaga keladi. Yurtimizda har yili yuz minglab go'daklar tug'iladi. Shunday ekan, dunyoga kelgan bolalarning ko'pchiligi beshikda yotishini hisobga olsak, ushbu mavzuni yana bir bor tahlil qilsak bo'ladi.

FOYDALI KASHFIYOT

Beshik bolani ulg'aytirish uchun foydali bo'lib, kichik va ixchamligi uchun uni istalgan joyga ko'chirib olish mumkin. Qolaversa, chaqaloqni parvarishlash uchun ham qulay. Beshik go'dakni tashqi salbiy ta'sirlardan, ya'ni shovqin, issiq va sovuq, oftobdan saqlaydi. Bundan tashqari, go'dak beshikka maxsus qo'l-oyoq bog'lag'ichlari bilan bog'lab qo'yilishi, uni uyquda bexosdan qilinadigan harakatlardan cho'chimay, osoyishta va tinch uxlashiga imkon beradi. Shuningdek, belangan bolaning buti orasiga sumak, tagiga tuvak qo'yilishi uning tagi ho'llanishidan, shamollash va tanasining yallig'lanishidan saqlaydi, zax o'tmasligini ta'minlaydi. Beshik tut, tol yog'ochlaridan yasali, bu vosita bolaning organizmiga foydalidir.

Naqshlarning yorqin ranglar bilan bezatilishi bolaning ranglarni tanish, ilg'ab olish funksiyasini rivojlantiradi, beshikka osib qo'yilgan buyumlar esa uning qo'l harakatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Beshik yasaladigan tol daraxti hidi yo'qligi bilan ham afzaldir. Qadimda tabiblar bemorlarga tol daraxtining tagida o'tirishni bejiz tavsiya qilmaganlar. Beshikning fasllarga moslangan yopinchilari esa bolani qishda sovuqdan, yozda issiqdan saqlab, mo'tadillikni ta'minlaydi. Uning tagiga tariq solingan qovus (*to'shakcha*) yozilishining ham katta ahamiyati bor. Bola terlaganida yoki qovus yuvilganda tez quriydi. Undan qilingan yostiqa bola yumshoqqina yotadi. Boshi va orqasi to'shakka botmaydi, aksincha massaj vazifasini bajaradi.

– Go'dakni beshikka belaganda to'g'ri bog'lanishi qaddini raso qilib rivojlantiradi, – deydi beshikchilar sulolasini davom ettirib kelayotgan usta Abdurasul Rasulov.

YAXSHI NARSANING HAM ME'YORI BO'LADI

Lekin tajribasiz yosh onalarning bolani noto'g'ri parvarish qilishidan bola organizmida turli xil nuqsonlar paydo bo'layotgani beshikka bo'lgan qarashlarni o'zgartirmoqda. Ayrim onalarning go'dakni beshikka belab qo'yib, o'zi oila yumushlari bilan band bo'lishi, bolaning soatlab unda yotishi beshikning vazifasidan yaxshi foydalana olmasliklarini bildiradi. Beshikda ko'p vaqt yotishi natijasida go'dakning orqa yelkari qotib ketadi. Odam harakatda bo'lsagina, ovqatga talabi kuchayadi. Bolaning doimiy ravishda beshikda yotishi esa mushaklarni ko'pam harakatga keltirmaydi. Organizm ham oziq moddalarni talab etmay qoladi.

Bolalar shifokori Mohidil Alimardonovning ta'kidlashicha, bolani faqatgina uxlaydigan

paytda beshikka belagan ma'qul, uyqudan uyg'onganda esa uni yechib olib, tanasining orqa qismini uqalash darkor. Ayrim onalar bolalarini faqatgina tunda belaydilar. Kunduzi esa belanchak kabi vositalarda uxlatadilar. Bu ham yaxshi tanlov. Bola yig'layotgan vaqtda beshikni hadeb tebrataverish, uning asab tizimiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin ekan. Ayniqsa, bu bosh miyaning qon bosimi oshgan bolalarda yomon holatlarni yuzaga keltiradi.

ULARNING HAVASI KELADI

Millatimizning urf-odatlariga qiziqib qolgan yaponiyalik tanishimni qarindoshimizning beshik to'yiga olib bordim. To'yxonaga kirib borar ekanmiz, ayvonda quda tomondan keltirilgan chaqaloq uchun sarpo-surug'dan tortib, shar va yumshoq o'yinchoqlar bilan bezatilgan bolalar arg'imchog'igacha bo'lgan buyumlarga ko'zimiz tushdi. Ularning orasida bejirimgina bezatilgan beshik ham bor edi. Ochig'ini aytsek, bularni ko'rgan odam yayrab ketadi. Bizni iliq kutib olib, dasturxonaga taklif qilishdi. Hamma mezbongar chet ellik mehmon bilan ovora-yu, u bo'lsa beshigimizning atrofidan hech ketolmaydi. Tebranishiga ishqiboz bo'lib qoldi. Uning betakror naqshlar bilan tikilgan govrapechlari, "Ko'z tegmasin", deb osilgan tumorlari mehmonni o'ziga butkul jalb etib qo'ydi...

– Beshikka bo'lgan talab haligacha so'ngani yo'q. Hatto turg'unlik davrida beshiklar eskilik sarqiti, deb qaralgan bo'lsa ham odamlar qoplariga solib, uylariga beshik tashigan, – deydi beshikchi usta A. Rasulov. – Hozirgi kunda boshqa millat vakillari, xususan rus, koreys xalqi vakillari orasida ham o'z farzandlarini beshikda katta qilishga havasi keladiganlar bor. Ularda bu qiziqish o'zbek qo'shnilarini ko'rib uyg'ongan.

Beshikchi ustalarning aytishicha, hatto Qozog'iston, amerikalik o'zbeklardan ham yurtimizga kelgan mehmonlarga beshik olib kelish buyurtmasi tushar ekan.

– Agar bu buyum yomon bo'lganida, beshik an'analari shu vaqtga qadar yetib kelmagan bo'lardi, onalar esa o'z bolalarini beshikka belamasdilar, – deydi beshikchilar sulolasini davom ettirib kelayotgan Sur'at Akbarov.

SHU O'RINDA...

Beshikni eskilik sarqiti, deb hisoblovchi ayrim yosh oilalarga zamonaviy vositalarning salbiy jihatlari borasida ma'lumot berib o'tsak. Shuni ta'kidlash kerakki, onalar uchun qulay sanalib kelgan tagliklar reklamalarda namoyish etiladigan darajada bola terisini quruq holda saqlay olmaydi. Suyuqlik o'tkazishi, doimiy namlik bolada turli kasalliklarni keltirib chiqaradi. Bundan tashqari, go'dakda bo'shanish refleksini tug'diradi. Beshik esa bolaning tagi doimiy ravishda quruq turishini ta'minlaydi.

Bolalarning doimiy hamrohi so'rg'ich haqida ham ikki og'iz so'z. So'rg'ich rezinadan tayyorlanadigan narsa, uning xomashyosi sun'iy bo'lganligi uchun rezina parchalarining oshqozonga joylashishi infeksiya kasalliklarini keltirib chiqaradi. Bolaning og'zi har doim rezina so'rg'ich bilan band bo'lishi so'rish refleksini qondirib, unda ko'krak suti va ovqat yeyishga bo'lgan talabni susaytirib yuboradi.

Xullas, go'dak ovqatni tez-tez talab qilmaganidan keyin unda oziqlanish jarayoni buzilishi, kam ovqatlanish, oriqlash, vazn yetishmasligi holatlari uchrashi mumkin. So'rg'ichdan ko'p foydalangan bolalarning tili ham kech chiqadi. Mutaxasssning ta'kidlashicha, katta bo'lganida ham bunday bolalarning muhim jarayonlarni o'zlashtirishi qiyin kechar ekan. Ming yillardan beri xalqimizni o'z bag'rida tebratgan, buyuk bobo-yu momolarni katta qilgan beshigimiz bundan keyin ham xizmat qilaveradi. Endi unda kelajak avlod ulg'ayadi, ajdodlarimizday baquvvat, tetik, alpomat zurriyotlarni katta qiladi.

Muxlisa MO'MINOVA,
jurnalist

Shunday bir tuyg'u bor. U mehmon bo'lgan dillarda faqat mehr-u vafo, odamiylik fazilatlarini bo'y ko'rsata boshlaydi. Uni tosh-u taroziga solib, o'lchab bo'lmaydi. Lekin salmog'i ulug'vor tog'lardan ham zalvarli. Bu sevgi, muhabbat deb ataladi. U bo'y ko'rsatgan xonadondagi munosabatlarda mehr tafti seziladi. Oilaga fayz-u baraka kiradi. Shu bois buvi-yu momolarimiz turmush qurayotgan ikki yoshni "Hamisha bir-biringizga mehr ko'rsating" deya, duo qilishadi. Mehr rishtasi birin-ketin farzandlar dunyoga kelganda ulkan muhabbatga aylanadi. Muhabbatni oilaning qo'rg'oni deyishadi. Er-xotin va farzandlar esa uning mustahkam ustunlaridir.

Dilshodning qalbida harbiy sohaga bo'lgan havas muddatli harbiy xizmatni o'tayotgan davrda paydo bo'ldi. Borib-borib bu havas chinakam maqsadga aylandi va xizmatni kontrakt bo'yicha davom ettirish istagini bildirdi. O'shanda ota-onasi ham uning qarorini ma'qulladi.

– Yigit kishi uchun Vatanni himoya qilmoq, muqaddas burch. Qaroringdan judayam xursandman, – dedi dadasi mamnuniyat bilan. Onasining ham quvonchi ichiga sig'madi. Axir xursand bo'lmay bo'ladimi? O'g'li harbiy sohada xizmat qilishni diliga tugibdi. Ayol farzandini harbiy libosda tasavvur qilib shirin entikib qo'ydi...

Dilshod oradan bir yil o'tib, uylandi. O'zbekchilikda har kim xonadoniga kirib keladigan kelinni oqila, pazanda va eng asosiysi, xonadon sohiblarining hurmatini joyiga qo'yishini istashadi.

BAXT HUKM SURGAN GO'SHA

Shahloxon shunday epli kelin bo'ldi va bu oiladagilarning mehrini qozondi...

Maqolani bejiz sevgi, muhabbat, vafo tuyg'ularini ta'riflashdan boshlamadik. Chunki biz hikoya qilmoqchi bo'lgan oilada bu tuyg'ularning buyuk qudratini his qilaisiz. Oila boshlig'i kichik serjant Dilshod Abidov va Shahloxon Boymurodova mana o'n yetti yildirki, bir-birlarini mehr-muhabbat bilan ardoqlab kelishyapti. O'n yetti yillik sabr va muhabbat mevasi bo'lgan Sherzod, Jahongir va Farangiz ularning baxt-u halovatini.

Shahloxon pazanda, chevar, xullas o'zbek ayoliga xos ko'plab fazilatlar sohibasi. U yurt posbonining yo'ldoshi bo'lganidan, baxtli oila sohibasi ekanligidan behad shod ekanligini ta'kidladi. Dilshod aka ham turmush o'rtog'idagi ana shu jihatlarni qadrlaydi. Shaxsiy hayotlari haqida so'ralganda, bu juftlik bir-birining ijobiy fazilatlarini sanab charchamaydilar. Balki shuning uchun ham harbiy shaharcha ahli bu baxtli juftlikka havas bilan qarashar.

– Oilada er va xotin bir-birini tushunib, bir-biriga ko'makchi bo'lib yashashi kerak, deb o'ylayman, – deydi biz bilan suhbatda Shahloxon. – Ana shundagina fayz bo'ladi. To'g'ri, harbiylik kasbining o'ziga xos qiyinchiliklari bor. Negaki turmush o'rtog'ingizning yurt osoyishtaligi yo'lida o'tkazadigan behalovat kunlarida

siz ham birgasiz. Shu bois ham harbiylik mas'uliyatini, mashaqqatini yaxshi anglayman. O'zaro mehr-muhabbat rishtalari bir-birimizni qo'llab-quvvatlashga undaydi.

Men avvalo, taqdirimga shunday inson bitilganidan mamnunman. Qachonki, er-xotin o'rtasida mehr-oqibat, hurmat bo'lsa, o'rtada hech qachon tushunmovchilik yuzaga kelmaydi. Turmush o'rtog'im o'ta mulohazali, keng fe'li, har qanday holatda bosiqlik bilan ish tutadi. Meni hurmat qiladi, tushunadi, kerak vaqtda o'z yordamini ayamaydi. Shuning uchun ham ularni juda qadrlayman. Ularga munosib bo'lishga harakat qilaman.

Albatta, harbiyning ayoli bo'lish sharafli va mas'uliyatli. Lekin har qanday sharoitda ham o'zaro ishonch va hurmatni asrash, sabr-qanoatli bo'lish oilani el hurmatiga sazovor qiladi, deb o'ylayman. Biz umr yo'ldoshim ikkimiz ham hayotning ushbu mezoniga amal qilib yashab kelyapmiz. Shu kunga qadar oramizda hech qachon kelishmovchilik bo'lmagani ham shundan bo'lsa kerak, balki.

G'ayrat-u shijoati, qolaversa, insoniy fazilatlarini jamoadoshlari orasida hurmat qozongan kichik serjant Dilshod Abidov ham oilasi, turmush o'rtog'i haqida shunday iliq fikrlarni bildirdi.

– Oila tebratishning o'ziga xos mas'uliyati bor. Farzand tarbiyasi, ro'zg'or yumushlari, ish, xizmat – bularning barchasi insondan katta mas'uliyat, javobgarlik talab qiladi, – deydi u. – Bu borada ota-onamizning o'g'itlari, maslahatlariga tayanamiz. Ammo ota-onam biror marta bizga qattiq gapirmagan. Biror ayb ish qilib qo'ysak, yonlariga chaqirib, qilgan ishimizning oqibati yomon ekanligini yotig'i bilan tushuntirishgan. Ota-onam o'rtasidagi o'zaro hurmat, mehr-oqibatga havasim kelardi. Ular bir-birini har doim avaylashardi, bir-biriga shirin muomalada bo'lishardi. Farzandlar umri davomida, avvalo ota-onalaridan ibrat olishadi, deb bejiz aytishmaydi. Bugun biz ham aziz insonlarimizdan o'mak olib, hayot kechiryapmiz...

Shahlo bilan birgalikda hayotning achchiq-chuchugini totib kelyapmiz. Uni eng yaqin ko'makchim, maslahatdoshim deb bilaman. Taqdir menga mana shunday oilani, turmush o'rtog'ni tuhfa qilganidan juda baxtiyorman.

Biz yurtimizda shunday baxtli oilalar, baxtiyor insonlar safi kengayaversin, deb niyat qilib, qahramonlarimiz bilan xayrlashdik.

Podpolkovnik
Gulnora HOJIMURODOVA

KELAJAK VORISLARI

Nukus garnizoni ma'naviyat va ma'rifat markazi qaytadan ta'mirlanib, zamonaviy qiyofa kasb etganidan so'ng bu maskanda o'quvchi-yoshlarning intellektual salohiyatini oshirish maqsadida, fan va sport to'garaklari faoliyati keng yo'lga qo'yildi. Mental arifmetika to'garagi ham shular jumlasidan. 2021-yilning yanvar oyida tashkil etilgan mazkur to'garakka bugun Altinay Alpisbayeva rahbarlik qilib kelmoqda.

Respublika va xalqaro musobaqalarda faol ishtirok etib, faxrli o'rinlarni qo'lga kiritayotgan harbiylarning farzandlari natijalaridan mental arifmetika to'garagi samarali faoliyat olib borayotganini anglash mumkin. Jumladan, yaqinda Qozog'iston Respublikasining Chimkent shahrida o'tkazilgan IV Xalqaro mental arifmetika olimpiadasida O'zbekiston, Qozog'iston, Qirg'iziston va Qoraqalpog'iston Respublikalaridan saralangan eng iqtidorli o'quvchi-yoshlar qatorida podpolkovnik Ilhomxo'ja Buvayevning 8 yoshli qizi Gulasalxon Hasanboyeva hamda mayor Ravshan Sharopovning o'g'li Muzaffar Hasanov ham ishtirok etib, faxrli 1-o'rinni qo'lga kiritdi.

Gulasal va Muzaffar ayni vaqtda Nukus shahridagi 44-umumta'lim maktabining boshlang'ich sinflarida tahsil olishadi. Gulasal tabiatdan uyatchan, kamtar, kamgap qiz. Sinfning a'lochi o'quvchilaridan. Muzaffar esa sho'x, ammo intizomli, uquvli bola. Ota-onalarining aytishicha, mental arifmetikasi ularning bilim olishdagi ko'nikmasini oshirgan.

ULAR XALQARO OLIMPIADA G'OLIBLARI!

– O'ng va chap miya yarimsharlarining vazifalari turlicha bo'ladi, – deydi to'garak rahbari A. Alpisbayeva. – O'ng miya yarimshari sezgi, tasavvur, ijodkorlikka javob beradi, chap yarimshar esa xotira, mantiq va analitik fikrlash, tezkorlik, diqqatni jamlash, aql va tafakkur uchun javobgar. Mental arifmetikasi esa ikkala yarimsharni bir vaqtning o'zida rivojlantiradi. Bu markazda dars berishdan avval boshqa joyda yoshlarga ham mental arifmetikasini o'rgatdim. Bilasizmi, qanday xulosaga keldim: harbiylarning farzandlarida o'zlashtirish nisbatan yaxshi. Chunki uyda ham ota-onalar farzandlari bilan shug'ullanadi. Ota-ona bilan birgalikda olib borilgan har qanday mashg'ulot esa albatta o'z mevasini beradi.

– Ikki qizim, o'g'lim ham mental arifmetika to'garagiga qatnaydi – deydi Gulasalning onasi Yoqutoy opa. – Uyda bo'sh qoldi deguncha, dadasi boshchiligidagi matematik amallarni bajarishga kirishadi, musobaqa o'ynashadi. Mentalchilar oilasimiz (kuladi). Okrugimiz qo'mondonligi bolalarimizning ta'lim-tarbiyasiga befarq emas. Markazimizga bilimli

ustozlar jalb etilgan. Harbiy shaharchamizda har kun bir yangilik, birimizning bolamiz chempion, yana birimizning bolamiz eng nufuzli ta'lim maskani o'quvchisi, xorijga o'qishga kirayotgan yoshlarimiz qancha. Maqtansa, arzigulik-da! Bu yutuqlar, yurtimiz tomonidan biz harbiylarning oilalariga qaratilayotgan e'tibor va g'amxo'rliklar mahsuli, desam, adashmagan bo'laman.

– Uchuvchi bo'lish uchun matematika, fizika fanlarini yaxshi bilish kerak, – deydi Muzaffar. (O'zi 1-sinf o'quvchisi. Lekin fizika fani haqida keng tasavvurga ega ekanligini bildirib qo'yadi). – Nyuton degan olim daraxt tagida yotsa, boshiga olma tushadi-yu, tortishish qonuni yaratiladi. Buni menga dadam aytib berganlar. Men ham kelajakda uchuvchi, ixtirochi bo'laman. O'zbekistonimiz uchun yangi samolyot yarataman!

Darhaqiqat, harbiy shaharchada Gulasal va Muzaffar kabi iqtidorli yoshlar

juda ko'p. Ularning orzusi o'zlari kabi beg'ubor. Asosiysi, jajji qalb sohiblari bilimga chanqoq, maqsad sari harakatchan, uddaburon, tashabbuskor yoshlar. Zero kelajak yoshlar qo'lida. Yoshlarimiz bilimli, salohiyatli bo'lib ulg'ayar ekan, yurtimizda rivojlanish, yangilanish bo'laveradi. Biz esa yosh iqtidor egalari kelgusida omad va zafarlar tilab qolamiz.

Shohista ABDURAHMONOVA,
Shimoli-g'arbiy harbiy okrug
matbuot xizmati

ENG FAOL, ILG'OR, TASHABBUSKOR

Inson qaysi sohada faoliyat yuritmasin, avvalo uning oilasida tinchlik hukm surishi lozim. Oilasi tinch bo'lgan insonning ko'ngli xotirjam bo'ladi. Harakatlarda aniqlik, qadamlarda shaxdamlik va burchga sadoqat ufurib turadi. Vatan himoyachisidek muqaddas kasbga umrini baxshida etgan harbiylar o'z oilasi bag'rida kamroq bo'lishi inobatga olinsa, ularning turmushida ham turli tushunmovchiliklar yuzaga kelishi tabiiy. Turmushning mushtlariga dosh berish va undan mardonavor "oshib" o'tishda xotin-qizlar va harbiy xizmatchilarning oila a'zolari bilan ishlash bo'yicha yetakchi mutaxassislarining o'rni beqiyos. Sharqiy harbiy okrugda bo'lib o'tgan Mudofaa vazirligi qo'shinlarida "Xotin-qizlar va harbiy xizmatchilarning oila a'zolari bilan ishlash bo'yicha eng ilg'or yetakchi mutaxassis" tanlovi shu soha vakillarining yil davomida amalga oshirgan ishlari, erishgan yutuq va kamchiliklari sarhisobi vazifasini ham bajardi.

Muallif suratga olgan

Respublikaning turli go'shalaridan tashrif buyurgan tanlov ishtirokchilarini Marg'ilon vokzalida tantanali kutib olgan Sharqiy harbiy okrug mas'ullari kunni Farg'ona viloyatining diqqatga sazovor joylariga ekskursiya uyushtirishdan boshladi. Sayohat davomida muzey, teatrga tashriflar amalga oshirildi va tarixiy obidalar mutaxassislar tomonidan tanishtirildi.

Shuningdek, mehmonlar Farg'ona "Muruvvat" nogironligi bo'lgan bolalar uchun internat uyida ham bo'lib, o'ksik ko'ngillarga ko'tarinkilik bag'ishladi. Shundan so'ng Qo'qon shahridagi harbiy shaharchada bandligi ta'minlangan ayollar, bu borada mavjud yutuq va kamchiliklar o'rganildi.

Dastlab tanlov ishtirokchilari uyda tayyorlanib kelishi kerak bo'lgan vazifalar bo'yicha baholandi. Unga ko'ra, yetakchi mutaxassis yil davomida amalga oshirgan ishlari yuzasidan har bir suratga izoh bergan holda fotoalbom tayyorlashi hamda slayd ko'rinishidagi hisobotni hakamlar hay'atiga taqdim etdi. Keyingi shartda esa 20 ta test savollari vositasida kasbiy tayyorgarlik darajasi hamda turli holatdagi vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish mahorati sinovdan o'tdi.

– Tanlovning shaffof o'tishi uchun turli soha mutaxassislarini jalb etdik. Qaysi ishtirokchi kuchli va boy tajribaga ega bo'lsa, o'sha mutaxassis yuqori o'rinni zabt etsin! Ishtirokchilarning ish faoliyati bilan bevosita tanishganman. Ularning salohiyati nimalarga qodirligini ham bilaman. Ayrim ishtirokchilar faoliyati davomida vazifalarini do'ndirib bajarib qo'ygan bo'lsa-da, uni hay'at a'zolariga qisqa va lo'nda taqdimot qila olmaydi. Ayrimlari esa aksincha. Shuning uchun baholash mezonlarida shu kabi holatlarni ham inobatga olamiz. Bizga birinchi navbatda, harbiylar oilasidagi totuvlik, ayollarining bandligi va farzandlarining sog'lom avlod bo'lib voyaga yetishishlari uchun qilinadigan amallar muhim. Hisobot uchun bir qancha samarasiz tadbirlarni o'tkazishdan ko'ra, bitta bo'lsa ham harbiy xizmatchining oilasidagi nizo sababini topib, unga yechim izlash birlamchidir. Shunday ekan, ishtirokchilardan talab

qiladiganimiz ham samarali tadbirlar bilan muntazam ishlash va natijaga erishish, – deydi Zulfiya Mansurova. – Bu yilgi tanlovda qatnashayotgan yetakchi mutaxassislar orasida Farg'ona vodiysiga umuman kelmaganlari ham bor ekan. Demak, tanlovning turli hududlarda o'tkazilishi ham maqsadga muvofiq bo'lmoqda. Fursatdan foydalanib, ushbu tanlovni ko'tarinki ruhda o'tkazilishida o'z xizmatlarini ayamagan Sharqiy harbiy okrug qo'mondonligiga minnatdorlik bildiraman.

Tanlov ishtirokchilarining chiqishlari hay'at a'zolari tomonidan sinchkovlik bilan kuzatib, baholandi. Bahslar murosasiz va munozaralarga boy bo'ldi. Harbiy okruglar o'rtasida: 1-o'rinni Odina Odilova (THO), 2-o'rinni Gulbahor Habibullayeva (SHG'HO), 3-o'rinni Tamara Mamanova (JG'MHO) qo'lga kiritdi. Harbiy qism va muassasalar yetakchilari o'rtasida: 1-o'ringa Diloromxon Mamatova (SHHO), 2-o'ringa Zilola Madumarova (THO) va 3-o'ringa Farog'at Hayitova (SHHO) loyiq ko'rildi.

G'olib va sovrindorlarga diplom hamda qimmatbaho sovg'alarni Sharqiy harbiy okrug qo'mondoni general-mayor Oybek Saidov topshirdi.

Sherzod SHARIPOV,
«Vatanparvar»

BORGAN SARI OMMALASHAYOTGAN “BARBI” VA “BATMAN”

yoʻxud oʻyinchoqlar ham tarbiya vositasi(mi?)

Mutaxassislar fikricha, insonning kelajakdagi hayoti, uning qanday kasb tanlashi bolalik davridagi oʻyinchoqlariga ham bogʻliq ekan. Oʻyinchoqlarning bola ruhiyatiga, uning maʼnaviy va jismoniy salomatligiga foydali va zararli tomonlari qanday? Quyida shu haqda fikr yuritimiz.

Biz avvalo, oʻyinchoq doʻkonlarida boʻlib, u yerda sotilayotgan mahsulotlar bilan qiziqdik. Doʻkon peshtaxtalarida qizaloqlar uchun asosan “Barbi”, “Bonny”, “Sammi”, “Beautiful girl”, “Nighty-Nite” qoʻgʻirchoqlari, “Sweet” nomli oyna-taroq, pardoz-andoz buyumlaridan iborat jamlanma taklif etilmoqda. Oʻgʻil bolalarga moʻljallab esa “Shock trans”, “Combat Mission”, “Fors”, “Twint Liav The tease land”, “Air super gun”, “Super weapon”, “Future Weapon Warrior Heroic Fighter”, “Mightiness”, “Kombinatiya stali i jeleza” kabi jangovar qurollar, “Lego robot”, “Kombat”, “Transformer”, “Super Robot” singari robot oʻyinchoqlar, “Batman”, “Spiderman”, “Shrek”, “Nindzylar”, “Simpsonlar”, “Vinni Pux” kabi film va multfilm qahramonlarining qoʻgʻirchoq va oʻyinchoq shakllari, qoʻrqinchli niqoblar, musiqiy oʻyinchoqlar terib qoʻyilgan.

Doʻkonda bolaning intellektual salohiyatini oshirish hamda uy-roʻzgʻor yumushlariga oʻrgatishga, kasbga yoʻnaltirishga qaratilgan oʻyinchoqlar, jumladan elektron doska, ichma-ich qutilar, chelak va belkuraklar toʻplami, koptok, kubiklar, kaleydoskop, mozaika, choʻmilish balloni, ovozli alifbo ham borligiga guvoh boʻldik. Afsuski, ular orasida milliy ruhdagi oʻyinchoqlarimiz sanoqli.

Shu oʻrinda, biz oʻyinchoq ishlab chiqaruvchi korxonalar taʼsischisi Alijon YUSUPOVDAN Oʻzbekiston va

dunyo oʻyinchoqlar bozoridagi talab va taklif haqida surishtirdik:

– Yaqinda xalqaro oʻyinchoqlar koʻrgazmasida boʻlib qaytdik. Yirik oʻyinchoq fabrikalari mutasaddilari bilan muloqot qilganimda koʻpgina rivojlangan davlatlarda bolalarga telefon ishlatishga ruxsat berilmayotgani sababi ularda yaratuvchanlik qobiliyati sustlashayotganini aytib oʻtishdi. Telefonning oʻrnini bosish uchun koʻproq mantiqiy, qoʻl motorikasini rivojlantiruvchi oʻyinchoqlarga talab kuchayibdi. Keyingi yillarda plastmassa emas, ekologik toza, yogʻochdan ishlangan oʻyinchoqlar yaxshi sotilyapti. Ular hali bizning bozorga kirib kelganicha yoʻq. Oʻzbekistonda asosan Xitoydan keltirilgan plastmassa oʻyinchoqlar xaridorgir. Hozir ikkita korxonam bor, u yerda ishlab chiqargan oʻyinchoqlarimizni 7-8 ta davlatga eksport qilamiz, mahalliy oʻyinchoq doʻkonlariga tarqatamiz. Qishda asosan, uyda oʻynaladigan mantiqiy oʻyinchoqlar, bahordan boshlab varraklar, koptoklar, suv pistoletlari yaxshi sotiladi. Biz milliy oʻyinchoqlar ishlab chiqarmaymiz, chunki ularga talab deyarli yoʻq. Agar ot-onalar va bolalarda talab boʻlsa, tadbirkorlar ishlab chiqaradi. Talab boʻlishi uchun milliy oʻyinchoqlar targʻibotini kuchaytirish kerak.

OʻYINCHOQLAR BOLADA QANDAY XUSUSIYATLARNI SHAKLLANTIRADI?

* Kubik-rubik, lego kabi oʻyinlar nafaqat bolalar ongini oʻstiradi, balki ularda rang ajratish qobiliyati toʻgʻri shakllanishiga yordam beradi. Bundan tashqari, bolada emotsiya, muloqot, intellekt, yaratuvchanlik xususiyatlarini uygʻotadi;

* bolalar lotosi sanashni, meva va jonivor turlarini ajratishni oʻrgatadi. Bola tabiatni sevadi va asrashga harakat qiladi. Lotoda bola sabzavotlarni alohida, hayvonlarni alohida turlarga boʻlib yigʻadi. Bunday bolalar kelajakda metematika va mantiqni yaxshi oʻzlashtiradi;

* bolalar dominosi ham turli suratlarga boy boʻladi. Bolada sanoqni eslab qolish orqali xotira rivojlanadi;

* qizlar uchun goʻdak qoʻgʻirchoq mos keladi. Chunki bunday qoʻgʻirchoqlar barbi kabi emas, jajjilarga mos kiyintirilgan boʻlib, doʻmboq va pardozdan xoliligi bilan ajralib turadi. Qizaloqlar qoʻgʻirchoqni aravachasida sayr qildirishlari, ovqatlantirishlari mumkin. Shu orqali bolalarda oʻzidan kichiklarga nisbatan mehr-shafqat hislari shakllanadi;

* bolalarda oʻyinchoq mashinalarga boʻlgan qiziqish asosan uch yoshdan soʻng uygʻonadi. Texnikaga qiziqish oʻgʻil bolalar uchun tabiiy holat. Mashina turlaridan “KamAz”, yengil avtomobil, quruvchi mashinalar mos keladi. Jangovar tanklar va oʻtochar mashinalarga toʻxtalmagan maʼqul;

* suvda oʻynaladigan oʻyinchoqlar bolaning chinichigʻiga yordam beradi. Togʻora yoki suv havzasida choʻmilish jarayonida bola qayiqcha, koptok, suv

jonivorlarini oʻynab, energiya sarflaydi. Mushaklari chinichigʻib, suv haroratiga koʻnikma hosil qiladi;

* qurilish, hamshiralik anjomlari, bogʻdorchilik qurollari ham kelajakda kasb tanlashga koʻmaklashadi. Bola atrof-tevarak obodligiga oʻz hissasini qoʻshgandek boʻlib quvonadi. Qurish, yasash, yaratish orqali ularda mehnatdan zavqlanish hissi uygʻonadi;

* musiqiy oʻyinchoqlar: pianino, baraban va boshqa asboblarda bolalarda tinglash qobiliyatini rivojlantiradi. Musiqaga qiziquvchi bola shunday oʻyinchoqlar vositasida musiqani saralashni, farqlashni oʻrganadi;

* konstruksiyalar orqali qurish, qoʻshish, yaratish mumkin. Bitta toʻplamdan turli oʻyinchoqlarni yasash bolada ijodiy va yaratuvchanlik qobiliyatini shakllantiradi.

ZARARLI OʻYINCHOQLAR HAM YOʻQ EMASI

* “Barbi”, “Sindi”, “Semmi” kabi yarimyalangʻoch koʻrinishdagi qoʻgʻirchoqlar “ommaviy madaniyat”ni targʻib etadi. Ularni oʻynayotgan qizaloqda unga oʻxshab kiyinish va pardoz qilish xohishi paydo boʻladi, shunga taqlid qiladi;

* yumshoq oʻyinchoqlar aksariyati sunʼiy materiallardan tayyorlangan va changni koʻp yutadi. Bunday oʻyinchoqlar toʻqimasi nafas yoʻllariga yoki ogʻizga tushsa, noxush oqibatlariga olib kelishi mumkin;

* monstr va maxluq qiyofasidagi niqoblar bolada faqat qoʻrquv hissini shakllantiradi. Uni oʻynayotgan bolakay oʻzini atrofdaqildan kuchli hisoblab, boshqa bolalar ustidan hukmronlik oʻrnatishga harakat qiladi.

Oʻyinchoqlar bolalar salomatligiga qanday taʼsir oʻtkazishi xususida bolalar shifokori Muazzam IBROHIMOVA shunday deydi:

– Turli yoshdagi bolalar uchun xavfsizlik talablari farqlanadi. Bola qancha kichkina boʻlsa, oʻyinchoq chidamli boʻlishi kerak: chaqaloq qoʻliga tushgan narsani ogʻziga soladi, yalaydi va istagan paytda otib yuborishi mumkin. Uch yoshgacha boʻlgan bolalarga moʻljallangan oʻyinchoqda barcha qismlar yetarlicha katta boʻlishi kerak, chunki bola ularni yutib yuborishi mumkin. Moʻrt plastik, shisha yoki oʻta qattiq temir oʻyinchoqlarni ham bolajonlar qoʻliga tutqizib boʻlmaydi.

Barcha ishlab chiqaruvchilar ham vijdonli emas. Masalan, oʻyinchoq qutisiga “tabiiy” va “ekologik mahsulot” tamgʻasi urilgani bilan har doim ham talabga javob beravermaydi. Tabiiy teri va moʻyna ishlatilgan oʻyinchoqlar uch yoshgacha boʻlgan bolalar uchun taqiqlanadi, chunki ular nafas yoʻllari allergiyasini chaqirishi yoki terida toshmalar paydo qilishi mumkin. Chiqindi qogʻoz, plastmassa yoki eski kiyimlardan umuman oʻyinchoq yasash mumkin emas.

Bizning uyda qizim Bekzoda turli konstruktorgʻilarni yigʻishni yaxshi koʻradi, bu mashgʻulotga barcha oila aʼzolarini jalb etadi. Hozirda elektron mashina yasashga kirishgan.

Kattalar farzandiga qanday oʻyinchoqlar olib bermoqda?

Shu savolga javob topish maqsadida ijtimoiy tarmoqdagi onalar guruhiga yuzlandik.

Lobar XAYRULLAYEVA: Psixologlarning taʼkidlashicha, agar bolangiz koʻp kasal boʻlayotgan boʻlsa, unga dori-darmon, vitaminlar emas, yangi oʻyinchoqlar olib bering. U bola ruhiyatiga taʼsir qilib, salomatligi ijobiy boʻlishiga hissa qoʻshadi. Mening besh yoshli qizim bor. Unga oʻyinchoq tanlayotganimizda tanlovni avval oʻziga qoʻyib beraman. Lekin koʻpgina hollarda qizim rang-barang kiyingan, Gʻarb tarbiyasi ufurib turgan “Barbi” qoʻgʻirchoqini tanlaydi. Keyin unga sekin tushuntiraman. Doʻkonda unga aytib bergan “Zumrad va Qimmat” ertak qahramoni Zumrad ham borligini eslataman. U esa koʻproq “Barbi”ni xohlayotgan boʻladi.

Biz “Barbi”ni ham, “Zumrad”ni ham sotib olamiz. Uygʻa kelgach, ularni solishtirishni boshlaydi. Men Zumradning ijobiy tomonlarini aytib beraman. Hozir qizim koʻproq Zumrad qoʻgʻirchoqini oʻynayapti. Bolaga hech qachon mana shu oʻyinchoqni oʻynaysan, deb bosim qilmaslik kerak. Farzandimga shu bilan birga aqliy qobiliyatini rivojlantiruvchi oʻyinchoqlar: mozaika, kubik-rubik, sochma oʻyinchoqlar, rasmlari boʻyaladigan kitoblar ham olib beraman. Agar bolalarimiz vatanparvar, yurtini sevuvchi boʻlib oʻsishini xohlasak, oʻzimizning milliy qahramonlarimiz Alpomish, Barchinoy, Jaloliddin Manguberdi, Toʻmaris kabi qoʻgʻirchoqlar ishlab chiqarishni yoʻlga qoʻyish kerak.

Oydin YOʻLDASHEVA: Rivojlangan mamlakatlarda ota-onalarga kichkintoylar uchun musiqali, soʻzlovchi, funksiyalari tayyor oʻyinchoqlardan koʻra, koʻproq yigʻiladigan, qoʻllar uchun foydali, oʻylab, fikrlab oʻynaladigan oʻyinchoqlarni sotib olishni tavsiya qilishadi. Shunga amal qilaman. Albatta, bola yoshini ham hisobga olish kerak.

Dilshoda GʻOYIPOVA: Oʻgʻlim oʻzi tomosha qilgan multfilmlarning oʻyinchoqlarini yigʻishga qiziqadi. “Oʻrgimchak odam”, “Batman”, “Superman” kabi qahramonlarni toʻplagan. Ularni oʻzaro urishtirib, qoʻshni bolalarga sahna koʻrinishi qoʻyib berardi. Afsuski, doʻkonlarda shulardan boshqa oʻyinchoqlar yoʻq, milliy qahramonlarimiz gavdalantirilgan mahsulotlarni topolmaymiz. Keyin esa oʻgʻlimni sportga berdim, chunki “Superman” kabi kuchli boʻlishni istardi. Hozir musobaqalarda yuqori oʻrinlarni oʻlyapti. Bola boshidan maʼlum boʻlarkan. U oʻynayotgan oʻyinchoqlarga qarab, yoʻnalish berish mumkin. Qizim esa koʻpincha “doktor-doktor” oʻyinchoqlarini tanlaydi. Balki kelajakda shifokor boʻlsa, ajabmas.

Doʻkon va bozorlarda oʻyinchoq tanlar ekansiz, xushyorlikni qoʻldan bermang! Bolakay uning ijobiy va salbiy taʼsirini anglamagan holda oʻynayverishi mumkin. Ammo siz – ota-onalar oʻyinchoq toʻgʻri tarbiyaning asosi ekanini unutmang!

Nodira IBROHIMOVA,
jurnalist

FAOL ISHTIROK ETAYLIK

Respublikamizda yong'in xavfsizligini ta'minlash maqsadida 2023-yil 15-noyabrdan 15-dekabrga qadar "Yong'in xavfsizligi oyligi" o'tkazilmoqda.

Xalq xo'jaligi maskanlari va aholi turarjoylarini yong'in xavfsizligi talablariga mos holga keltirish, korxonalar, muassasa va tashkilotlar rahbarlarini hamda fuqarolarni yong'in xavfsizligi qoidalariga rioya etish borasidagi mas'uliyatni oshirish, sodir bo'lishi mumkin bo'lgan ko'ngilsiz holatlar va yong'inning oldini olish maqsadida aholi o'rtasida keng qamrovli targ'ibot-tashviqot va tushuntirish ishlarini olib borish "Yong'in xavfsizligi oyligi"da eng asosiy vazifalaridan deb, belgilangan.

Hozirgi kunda Mudofaa vazirligi tizimida ham yong'in xavfsizligi sohasiga berilayotgan ulkan e'tibor bilan birga yaratilgan sharoitlar zamonaviy turdagi yong'in o'chirish avtomobil texnikalari hamda anjomlari shu bilan birga bino va inshootlarni yong'in xavfsizligi tizimlari bilan jihozlanganligini taqqoslash, yurtimizdagi keng qamrovli islohotlar va yangilanishlar samarasini yana bir bor chuqur his etish mumkin. Biroq bu imkoniyatlar kelgusida yong'in va ko'ngilsiz holatlar bizda yuz bermasligiga kafil bo'lmaydi.

Birgina misol, joriy yilning 1-noyabr holatiga ko'ra, respublikamizda 8 293 ta yong'in sodir bo'lib, oqibatda 56 nafar fuqaro halok bo'ldi hamda 135 nafar fuqaro turli darajada tan jarohati oldi.

Olov inson ehtiyoji uchun xizmat qiluvchi muhim vosita. Biroq olovdan nihoyatda ehtiyotkorlik bilan foydalanish zarur. Ozigina ehtiyotsizlik ko'plab noxushliklarga sabab bo'lishi, moddiy boylik va mulklarni kulga aylantirishi, eng xavfli – inson hayotini xatarga qo'yishi mumkin.

QAT'IY RIOYA QILING!

Isitish mavsumi boshlanishidan oldin pechlar, qozonlar, issiqlik hosil qiluvchi elektr-gaz uskunalari hamda boshqa isitish anjomlari va tizimlari tekshirilgan va ta'mirlangan bo'lishi kerak. Nosoz isitish pechlari, qozonxona jihozlari, issiqlik hosil qiluvchi qurilmalar va boshqa isitish anjomlaridan foydalanish taqiqlanadi!

Yong'in xavfsizligi bo'yicha yo'l-yo'riqlar barcha shaxsiy tarkibga har kuni – komandir yoki u vakolat bergan shaxs tomonidan ertalabki tarqatuvda, bundan tashqari har oyda – yong'in xavfsizligi yo'l-yo'riqlarni ro'yxatga olish jurnaliga imzo qo'ygan holda yetkazilishi shart. Xuddi shu tartibda harbiy shaharchalarda istiqomat qiluvchilar ogohlantiriladi. Isitish pechlari va gaz moslamalaridan foydalanish qoidalarini, fuqarolarning is gazidan zaharlanishi va boshqa noxush holatlarning oldini olishga qaratilgan tushuntirish ishlari mobaynida mavzuga oid eslatma, yo'riqnoma va plakatlar tarqatilishi lozim.

Unutmang! Siz yong'in xavfsizligi qoidalariga amal qilish orqali yaqinlaringiz va farzandlaringiz xavfsizligini ta'minlagan bo'lasiz.

Podpolkovnik Zokir KENJAYEV,
Mudofaa vazirligi yong'in xavfsizligi xizmati boshlig'i

BATAFSIL

MA'LUMOTLAR BERILDI

Urganch harbiy prokuraturasi tomonidan safarbarlik chaqiruvi rezervi batalyonida targ'ibot-profilaktika tadbiri tashkil etildi. Unda qatnashchilarga yangi qabul qilingan qonunlar va qonunosti hujjatlari, ularning mazmun-mohiyati va ahamiyati haqida atroflicha tushuntirishlar berildi.

Shuningdek, vatanparvarlik, Vatanga muhabbat va sadoqat tuyg'ulari, yurt taqdiriga daxldorlik, faol fuqarolik pozitsiyasi, yoshlarga berilayotgan e'tibor va yaratilgan keng imkoniyat-u imtiyozlar, Qurolli Kuchlar tizimida olib borilayotgan islohotlar, shu bilan birga, huquqbuzarliklarning oldini olish ishlarida shaxsiy namuna va faollik ko'rsatish mavzularida mufassal so'z yuritildi.

Bundan tashqari, ishtirokchilar bilan ularning orzu va maqsadlari, bu yo'lda yig'in yakunlangandan keyin amalga oshirmoqchi bo'lgan sa'y-harakatlari xususida suhbatlashildi. Bu jarayonda yoshlar o'zlarini qiziqtirgan masalalar bo'yicha harbiy prokuratura xodimlaridan batafsil huquqiy maslahatlar oldilar.

Muloqotlar qizg'in savol-javoblarga boy bo'ldi.

Adliya podpolkovnigi Nuriddin EGAMKULOV,
Urganch harbiy prokuraturasi tergovchisi

ANJUMAN

RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI MUHOKAMA QILINDI

O'zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko'maklashuvchi "Vatanparvar" tashkiloti markaziy kengashi tomonidan "Vatanparvar" tashkilotida sportning texnik va amaliy turlarini rivojlantirish istiqbollari: muammo va yechimlar" mavzusida ilmiy-amaliy konferensiya o'tkazildi. "Vatanparvar" tashkilotining 32 yilligi munosabati bilan tashkil etilgan ushbu tadbirda O'zbekiston Respublikasi Yoshlar siyosati va sportni rivojlantirish vazirligi, Yoshlar ishlari agentligi, O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti, Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti hamda "Vatanparvar" tashkiloti markaziy kengashi rahbariyati va hududiy kengashlarining raislari ishtirok etdi.

Konferensiyadan ko'zlangan asosiy maqsad davlat va jamoat tashkilotlari hamda "Vatanparvar" tashkiloti o'rtasida sportning texnik va amaliy turlarini rivojlantirish va chaqiriluvchilar orasida ommaviy sport ishlarini tashkil etish bo'yicha o'zaro hamkorlik ishlarini yanada kuchaytirish, sportning texnik va amaliy turlarini yanada ommalashtirish bo'yicha istiqboldagi qo'shimcha chora-tadbirlarni belgilab olishdan iborat.

Tadbir ishtirokchilari, shuningdek so'nggi uch yilda "Vatanparvar" tashkiloti sportchilari tomonidan avtokross, motokross, karting, duatlon, triatlon, yozgi biatlon, pnevmatik quroldan o'q otish, modelchilik kabi sportning texnik va amaliy turlari bo'yicha o'tkazilgan O'zbekiston, MDH, Osiyo va jahon chempionatlarida yuqori o'rinlarni egallaganliklarini yuksak e'tirof etdilar. Birgina misol, 2023-yilning 9 oyi davomida tashkilot sportchilari O'zbekiston milliy jamoalari tarkibida 7 ta xalqaro sport musobaqalarida faol ishtirok etib, shundan 17 ta oltin, 12 ta kumush va 20 ta bronza, jami 49 ta medalni qo'lga kiritdi.

Konferensiya yakunida vazirlik va idoralar hamda "Vatanparvar" tashkiloti o'rtasida hamkorlikda sportning texnik va amaliy turlarini rivojlantirish va chaqiriluvchilar ishtirokidagi ommaviy sport ishlarini tashkil etish bo'yicha chora-tadbirlar belgilab olindi.

Shuningdek, tadbir doirasida tashrif buyuruvchilarga "Vatanparvar" tashkiloti markaziy kengashi binosida tashkilot tizimidagi sport seksiyalari va to'garaklarining ko'rgazmalari namoyish etildi. Ayniqsa, zamonaviy "Mohir mergan" pnevmatik quroldan o'q otish ko'chma tiri" loyihasi taqdimoti barchada katta taassurot qoldirdi. Ushbu yangi loyihani yo'lga qo'yishdan maqsad mahallalar va umumta'lim maktablarida yoshlar o'rtasida sportning pnevmatik quroldan o'q otish turi bo'yicha musobaqalarni yuqori saviyada tashkil etishdan iboratdir.

YANGI OBYEKTLAR FOYDALANISHGA TOPSHIRILDI

23-noyabr – O'zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko'maklashuvchi "Vatanparvar" tashkilotining 32 yilligi munosabati bilan respublika bo'yab keng qamrovli harbiy-vatanparvarlik tadbirlari, ma'naviy-ma'rifiy uchrashuvlar o'tkazilmoqda va qator xayriy ishlar amalga oshirilmoqda.

Jumladan, tashkilotning Navoiy viloyati kengashi tasarrufidagi yangi ta'mirlangan viloyat texnik va amaliy sport turlari markazi binosi, Qiziltepa tumani o'quv sport-texnika klubi avtodromi hamda Navoiy avtomobil o'quv sport-texnika klubi binosi va avtodromi foydalanishga topshirildi.

Ushbu obyektlarning ochilish marosimlarida O'zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko'maklashuvchi "Vatanparvar" tashkiloti markaziy kengashi raisi Husan Botirov, raisning birinchi o'rinbosari Nurmuhammad Mulabayev, Navoiy viloyati kengashi tizimi xodimlari, mahalliy hokimliklar vakillari, harbiy xizmatchilar va mahalla faollari ishtirok etdilar.

Tadbirda so'zga chiqqanlar zamon talablariga mos ravishda qayta ta'mirlanib, foydalanishga topshirilayotgan ushbu inshootlar yurt ravnaqi va xalq farovonligi yo'lida xizmat qilishi, jumladan viloyat aholisi, ayniqsa yoshlar harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalanishlari,

sportning texnik va amaliy turlari bilan shug'ullanishlari hamda mehnat bozorida talab yuqori bo'lgan kasblarni egallashlari uchun muhim o'rin tutishini ta'kidladilar.

Shuningdek, tadbirlarda ishtirok etgan mahalliy hokimliklar vakillari va nuroniylar bunday xayriy ishga qo'l urgan "Vatanparvar" tashkiloti markaziy kengashi rahbariyatiga chuqur minnatdorlik bildirdilar.

Yangi inshootlarda yaratilgan shart-sharoitlar barcha tashrif buyuruvchilarda katta taassurot qoldirdi.

Jangovar ruh –

JANGCHINING QUDRATLI QUROLI

O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining 32 yiliga bag'ishlanadi

O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining 32 yilligi hamda Vatan himoyachilari kuni munosabati bilan "Vatanparvar" gazetasi va "O'zbekiston armiyasi" jurnali o'quvchilari, harbiy xizmatchilar, jurnalist, yozuvchi va professional ijodkorlar o'rtasida jangovar ruhni oshirish, milliy armiyamiz qo'shinlarining harbiy qudrati, jangovar saflarda xizmat qilayotgan Vatan himoyachilarining fidoyiligi, jasorati, xizmat vazifasini bajarish chog'ida qahramonlaracha halok bo'lgan yigitlar xotirasini abadiylashtirish, o'sib kelayotgan yosh avlodning yuksak ma'naviy-axloqiy, vatanparvarlik sifatlarini oshirish, ular qalbida Vatanga muhabbat, Qurolli Kuchlardan g'ururlanish va harbiy xizmatga chuqur hurmat tuyg'ularini kamol toptirish, ulug' sarkardalarimiz hayoti va faoliyati, qahramonliklari, boy merosini targ'ib qilish orqali harbiy xizmatchilarni vatanparvarlik, yurtga sadoqat ruhida tarbiyalash maqsadida Mudofaa vazirligi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar departamenti "Vatanparvar" birlashgan tahririyati "Jangovar ruh – jangchining qudratli quroli" deb nomlangan publitsistik maqolalar tanlovini e'lon qiladi.

TANLOV SHARTLARI

Taqdim etilgan ijodiy ishlar 2023-yilning 29-sentabridan 2023-yilning 15-dekabrigacha (Word shaklida, 14 shriftida, kirill yoki lotin alifbosida) "Vatanparvar" birlashgan tahririyatiga yuborilishi lozim.

Manzil: 100164, Toshkent, Universitet ko'chasi, 1-uy.
Elektron manzil: vatanparvar-bt@umail.uz yoki telegram manzili (90) 968-62-08.

Quyidagi hujjatlar ilova qilinishi lozim:
– muallif pasporti (shaxsini tasdiqlovchi hujjat) nusxasi;
– muallifning manzili va bog'lanish telefonlari;
– muallifning xizmat (ish) joyi.

Murojaat uchun telefonlar:
(71) 260-36-50, 260-32-57.

Eng sara ijodiy ishlar "Vatanparvar" gazetasi sahifalarida "Jangovar ruh – jangchining qudratli quroli" tanlovi rukni ostida chop etiladi.

G'OLIBLARNI MUKOFOTLASH

G'oliblar quyidagi mukofotlar bilan taqdirlanadi:
1-o'rin (1 ta) – bazaviy hisoblash miqdorining 25 (yigirma besh) barobari, diplom va kitoblar to'plami;
2-o'rin (2 ta) – bazaviy hisoblash miqdorining 20 (yigirma) barobari, diplom va kitoblar to'plami;
3-o'rin (3 ta) – bazaviy hisoblash miqdorining 15 (o'n besh) barobari, diplom va kitoblar to'plami;
rag'batlantiruvchi mukofotlar (5 ta) – bazaviy hisoblash miqdorining 10 (o'n) barobari, diplom va kitoblar to'plami.

Natijalar "Vatanparvar" gazetasi va saytida hamda mudofaa.uz saytining telegram kanalida e'lon qilinadi.

Tanlov g'oliblari va sovrindorlariga mukofotlar 2024-yil Vatan himoyachilari kuni bayrami arafasida tantanali ravishda topshiriladi.

"Vatanparvar" birlashgan tahririyati

OBUNA - 2024

"Vatanparvar" gazetasi
nashr ko'rsatkichi – 114
"O'zbekiston armiyasi" jurnali
nashr ko'rsatkichi – 1273

– Biz
"Vatanparvar"ni tanladik.
Siz-chi?

@Vatanparvargazetasi_bot
"Vatanparvar" birlashgan tahririyati
bilan bog'lanish uchun telegram bot

QUYIDAGI MASALALAR BO'YICHA
MUROJAATLARINGIZ
BO'LSA, QO'NG'IROQ QILING:

- psixologik qo'llab-quvvatlash;
- oilaviy munosabatlar;
- shaxs sifatida rivojlanish;
- psixologik maslahat olish;
- nizoli masalalar bo'yicha psixologik yordam ko'rsatish;
- bolalar psixologiyasi;
- stressli vaziyatlar.

HAL QILIB BO'LMAYDIGAN MUAMMO YO'Q,
HAR QANDAY VAZIYATDAN CHIQUISHNING
MUNOSIB YO'LI BOR!

SHU SONNING
ELEKTRON SHAKLI

VATANPARVAR

MUASSIS

O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI
MUDOFAA
VAZIRLIGI

www.mudofaa.uz

Tahririyat kengashi:

general-mayor Hamdam Qarshiyev
polkovnik Otabek Yuldashev
polkovnik Alisher Boboxonov
Maqsud Abilov

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqrib qilinmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi. Mualliflar fikri tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin. Gazeta Mudofaa vazirligi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar departamenti – "Vatanparvar" birlashgan tahririyatining kompyuter markazida sahifalandi.

Bosh muharrir vazifasini

vaqtincha bajaruvchi:
podpolkovnik To'lg'in Jumanazarov

ISSN 2010-5541

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2008-yil 6-iyunda 0535 raqami bilan ro'yxatga olingan.

Telefonlar:

kotibiyat: 71 260-36-50
buxgalteriya: 71 260-35-20
yuridik bo'lim: 71 260-29-41
faks: 71 260-32-29

Navbatchi: Furqat Ergashev

Sahifalovchi: Nodirabegim Ne'matova
Musahhah: Sayyora Mirzayeva

Buyurtma: V-5636
Hajmi: 6 bosma taboq
Bichimi: A3
Adadi: 31 047 nusxa
Bosishga topshirish vaqti: 14:00
Topshirildi: 14:30

Gazetaning yetkazib berilishi uchun obunani rasmiylashtirgan tashkilot javobgar. Gazetaning poligrafik jihatdan sifati chop etilishiga "O'zbekiston" NMU mas'ul.

Gazeta juma kuni chiqadi. Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqq boshlagan.

Nashr ko'rsatkichi: 114.
Bahosi: kelishilgan narxda.

"O'zbekiston" nashriyot-matbaa ijodiy uyi bosmaxonasida chop etildi. Bosmaxona manzili: Toshkent shahri, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

1 2 3 4 5 6

Manzilimiz:
100164, Toshkent, Universitet ko'chasi, 1-uy.